

Utgiftsområde 8

Migration

Utgiftsområde 8 – Migration

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Utgiftsområde 8 Migration.....	4
2.1	Utgiftsområdets utformning.....	4
2.2	Utgiftsutveckling.....	4
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	5
2.3.1	Det tidigare målet för utgiftsområdet.....	5
2.4	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	6
2.5	Resultatredovisning.....	6
2.5.1	Delmål 1 – En långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten	6
2.5.2	Delmål 2 – En långsiktigt hållbar migrationspolitik som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser och främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring.....	17
2.5.3	Delmål 3 – En långsiktigt hållbar migrationspolitik som tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter	22
2.5.4	Delmål 4 – En långsiktigt hållbar migrationspolitik som fördjupar det europeiska och internationella samarbetet.....	22
2.6	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	23
2.7	Politikens inriktning	24
2.8	Budgetförslag.....	30
2.8.1	1:1 Migrationsverket.....	30
2.8.2	1:2 Ersättningar och bostadskostnader.....	32
2.8.3	1:3 Migrationspolitiska åtgärder	33
2.8.4	1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål.....	34
2.8.5	1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	35
2.8.6	1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden.....	36
2.8.7	1:7 Utresor för avvisade och utvisade.....	37
2.8.8	1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	38

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2025 inom utgiftsområde 8 Migration enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Migrationsverket	5 298 736
1:2 Ersättningar och bostadskostnader	4 133 000
1:3 Migrationspolitiska åtgärder	280 013
1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål	915 179
1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	170 800
1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	264 602
1:7 Utresor för avvisade och utvisade	325 202
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	550 000
Summa anslag inom utgiftsområdet	11 937 532

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	650 000	2026–2028
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	650 000	

2 Utgiftsområde 8 Migration

2.1 Utgiftsområdets utformning

Utgiftsområdet omfattar frågor som rör utlänningars rätt att resa in i samt vistas och arbeta i Sverige, mottagandet av asylsökande, svenskt medborgarskap och återvändande av personer som har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut.

Utgiftsområdet innefattar myndigheterna Migrationsverket, migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. Det innefattar även Kriminalvården när det gäller verksamhet med utresor för personer med ett avlägsnandebeslut.

Inom utgiftsområdet finansieras Migrationsverkets förvaltningsutgifter, utgifter för ersättningar och bostadskostnader, utgifter för offentliga biträden och för utresor för avvisade och utvisade. Vidare finansieras verksamheten vid migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen, deltagande i EU-samarbete, migrationspolitiska projekt och stöd till internationella organisationer samt EU-fonder inom området.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 08 Migration

Miljoner kronor

	Utfall 2023	Budget 2024 ¹	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027
1:1 Migrationsverket	4 707	4 735	4 727	5 299	5 299	4 890
1:2 Ersättningar och bostadskostnader	5 294	6 837	5 590	4 133	4 204	4 244
1:3 Migrationspolitiska åtgärder	136	151	150	280	1 600	1 045
1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål	816	839	843	915	918	876
1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	118	201	129	171	161	141
1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	260	265	209	265	265	265
1:7 Utresor för avvisade och utvisade	237	325	302	325	325	325
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	430	400	398	550	445	590
Totalt för utgiftsområde 08 Migration	11 999	13 753	12 348	11 938	13 216	12 376

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2025–2027 för utgiftsområde 08 Migration

Miljoner kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	13 808	13 808	13 808
Pris- och löneomräkning ²	162	287	398
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	372	2 268	1 196
varav BP25 ³	513	2 559	1 357
Volymrer	-2 405	-3 147	-3 027
Överföring till/från andra utgiftsområden			
Övrigt			
Ny utgiftsram	11 938	13 216	12 376

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 2.3 Utgiftsram 2025 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 8 Migration

Miljoner kronor

	2025
Transfereringar ¹	4 943
Verksamhetsutgifter ²	6 973
Investeringar ³	22
Summa utgiftsram	11 938

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2023 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten får någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Riksdagen har fastslagit att målet för utgiftsområdet ska ändras i enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 08, bet. 2023/24: Sfu4, rskr. 2023/24:83). Det nya målet för utgiftsområdet är en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik som

- ger skydd tillfälligt till människor som har skyddsbehov i enlighet med miniminivån som följer av EU-rätten och de bindande internationella regler som Sverige åtagit sig att följa, bland annat asylrätten, samt upprätthåller en kontrollerad invandring
- minskar den irreguljära migrationen till Sverige och EU
- bidrar till att personer som saknar skyddsskäl eller av andra skäl inte har laglig rätt att vistas i Sverige lämnar landet
- säkerställer en ändamålsenlig arbetskraftsinvandring som bidrar till Sveriges konkurrenskraft
- förhindrar, upptäcker och åtgärdar fusk och missbruk och
- stimulerar frivillig återvandring.

Med anledning av att målet för utgiftsområdet fastslogs för 2024 gäller det tidigare målet resultatet av verksamheten för 2023. Regeringen bedömer därför resultatet av 2023 års verksamhet utifrån det tidigare målet med tillhörande indikatorer. Det nya målet för utgiftsområdet kommer att ligga till grund för resultatredovisningen av 2024 års verksamhet i 2026 års budgetproposition. Då kommer även nya indikatorer, som för närvarande utarbetas på Regeringskansliet, att ingå.

2.3.1 Det tidigare målet för utgiftsområdet

Utgiftsmålet för 2023 var att säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter samt fördjupar det europeiska och internationella samarbetet (prop. 2009/10:1 utg.omr. 08, bet. 2009/10: Sfu2, rskr. 2009/10:132).

2.4 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Målet för utgiftsområdet för 2023 delas upp i fyra delmål för att säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som

- värnar asylrätten
- inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser och främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring
- tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter
- fördjupar det europeiska och internationella samarbetet.

Centrala resultatindikatorer för bedömning av delmål 1 om att värna asylrätten:

- andel avgjorda och öppna asylärenden inom författningsstyrd tid
- vistelsetid från inkommen asylansökan till utskrivning ur Migrationsverkets mottagandesystem
- antal asylsökande som deltar i samhällsintroduktion
- andel mål i migrationsdomstol som avgjorts inom de av regeringen uppställda verksamhetsmålen om en rimlig handläggningstid
- andel mål i migrationsdomstol med ändrad utgång
- antal utresor.

Centrala resultatindikatorer för bedömning av delmål 2 om att inom ramen för den reglerade invandringen underlätta rörlighet över gränser och främja en behovsstyrd arbetskraftsinvandring:

- andel avgjorda och öppna anknytnings-, arbetsmarknads- och studerandeärenden inom författningsstyrd tid
- genomsnittlig handläggningstid för anknytnings-, arbetsmarknads- och studerandeärenden
- andel mål i migrationsdomstol med ändrad utgång.

Det finns inga indikatorer som mäter hur migrationspolitiken har tillvaratagit och beaktat migrationens utvecklingseffekter eller fördjupat det europeiska och internationella samarbetet. Därför görs en kvalitativ bedömning av måluppfyllelsen inom dessa två områden.

Migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen omfattas av de övergripande målen för den dömande verksamheten som redovisas under utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

2.5 Resultatredovisning

2.5.1 Delmål 1 – En långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten

Förutsättningar för god måluppfyllelse

För att uppnå det tidigare riksdagsmålet att migrationspolitiken ska vara långsiktigt hållbar och värna asylrätten ska asylsökande som har skyddsskäl beviljas uppehållstillstånd och bosättas i en kommun. De som saknar skyddsskäl och får avslag på sin asylansökan ska lämna landet. Migrationsverket och andra ansvariga myndigheter måste därför bedriva en effektiv verksamhet där alla asylsökande får en skyndsam och rättssäker prövning. Prövningen och beslutsfattandet ska vara förutsebart och enhetligt.

Långa handläggningstider med långa vistelsetider i Migrationsverkets mottagande medför höga kostnader för staten och motverkar såväl etablering som återvändande. Det är därför viktigt att tiden från ansökan till beslut är så kort som möjlig och att asylsökande tidigt får information om asylprocessen och det svenska samhället. Om de asylsökande i hög utsträckning bor i Migrationsverkets anläggningsboenden i stället för i eget boende kan det underlätta asylutredningen och därmed också bidra till kortare handläggningstider. Det kan i sin tur bidra till en mer långsiktigt hållbar migration.

Asylprövningen påverkas även av en rad faktorer som ligger utom Migrationsverkets och andra myndigheters kontroll, framför allt antalet asylsökande men även vilken nationalitet de asylsökande har och hur stor andel av ärendena som är utredningskrävande. Dessa faktorer varierar över tid, vilket komplicerar jämförelser mellan åren.

Skyddssökande från Ukraina

Med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina beslutade rådet för rättsliga och inrikesfrågor den 4 mars 2022 att aktivera massflyktsdirektivet som innebär att personer på flykt från Ukraina ges tillfälligt skydd. Under 2023 inkom ca 11 400 nya ansökningar om skydd och något fler ärenden avgjordes (totalt utgjorde kvinnor 40 procent, män 40 procent, flickor 9 procent och pojkar 11 procent). Det är en minskning jämfört med 2022 då ca 50 400 ansökningar inkom. Den stora skillnaden beror på att de flesta som lämnade Ukraina gjorde det i början av invasionen. Antal inkomna förlängningsärenden var 34 000 och ungefär lika många avgjordes. Antal öppna ärenden vid årets slut var ca 700 förstagångsärenden och ca 50 förlängningsärenden.

Den genomsnittliga handläggningstiden för förstagångsärenden för uppehållstillstånd med tillfälligt skydd var ungefär fyra veckor vilket var något längre än 2022. Skillnaden i handläggningstid mellan åren förklaras av ansökningar som avskrivits, t.ex. på grund av att den sökande avvikit eller lämnat landet. Handläggningstiden för kvinnor var 10 dagar kortare än för män. För ensamkommande barn var handläggningstiden 17 dagar och det var inga könsskillnader för denna grupp. Bifallsandelen för förstagångsärenden var 99 procent för hela populationen och 100 procent för ensamkommande barn.

Under 2023 lämnade drygt 8 400 personer som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd Sverige. Det var något fler än 2022. Av de som reste ut under året var knappt 7 400 fortfarande utresta vid årets slut och drygt 1 000 var åter inskrivna i mottagningssystemet. Fler kvinnor än män lämnade landet vilket förklaras av att antalet kvinnor som beviljats tillfälligt skydd är avsevärt fler än antalet män.

Den totala kostnaden under 2023 för mottagande av och stöd till personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet uppgick till 1,8 miljarder kronor jämfört med ca 1,9 miljarder kronor 2022.

Omfattningen av vilka som är berättigade till skydd enligt massflyktsdirektivet har utökats genom en förordningsändring som trädde i kraft den 22 december 2023. Utvidgningen innebär att ukrainska medborgare och vissa andra som lagligen befann sig i Sverige före den 22 december 2023 har rätt till uppehållstillstånd med tillfälligt skydd. Undantag gäller för den som dömts för brott som har ett maximistraff på fängelse i minst två år på straffskalan.

Regeringen beslutade den 23 maj 2024 att överlämna propositionen Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd till riksdagen.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om ersättning till kommuner (bet. 2021/22:SfU31 punkt 3, rskr. 2021/22:435). Av tillkännagivandet följer att regeringen måste säkerställa att kommunerna får ersättning för sina kostnader för boende, skola, förskola och sociala insatser för att kommunerna ska kunna leva upp till sitt utökade ansvar (bet. 2021/22:SfU31 s. 18 och 19). Dessutom har Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) den 4 april 2022 inkommit med en hemställan gällande behov av nya och förstärkta ersättningar till kommuner och regioner för utbildning, sociala insatser och ensamkommande barn. Ersättningarna gäller inte bara personer med tillfälligt skydd men har enligt SKR fått ökad relevans på grund av mottagandet av sådana personer.

Regeringen beslutade den 22 juni 2022 förordning (2022:1009) om ändring i förordningen (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. Genom ändringarna ges kommunerna rätt till ersättning för kostnader för anordnande av boenden. Ersättningen betalas ut genom schablonbelopp, där kommunerna ges såväl ersättning för kostnader för beredskap att tillhandahålla och avveckla boenden utifrån fördelningstalen, som ersättning för kostnader för boende för de utlänningar som sedan anvisas till kommunen. Kommunerna tillförsäkras således viss ersättning även om någon anvisning sedan inte skulle ske. Ersättningen för de utlänningar som sedan anvisas kommunen betalas ut i form av en schablonersättning som avser kostnader för drift, underhåll, kost, förbrukningsvaror och vissa särskilda anpassningar av boendet. Det utgår också en särskild ersättning för kostnader för boende för vissa utlänningar som har varit ensamkommande barn (14–14 b §§ förordningen [2017:193] om statlig ersättning för asylsökande m.fl.). Regeringen avser även att höja schablonersättningen till kommunerna för förskole- och skolverksamhet från och med januari 2025, se avsnitt 2.7. Enligt regeringens bedömning har kommunerna i tillräcklig utsträckning fått ersättning för sina kostnader genom de redovisade åtgärderna. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

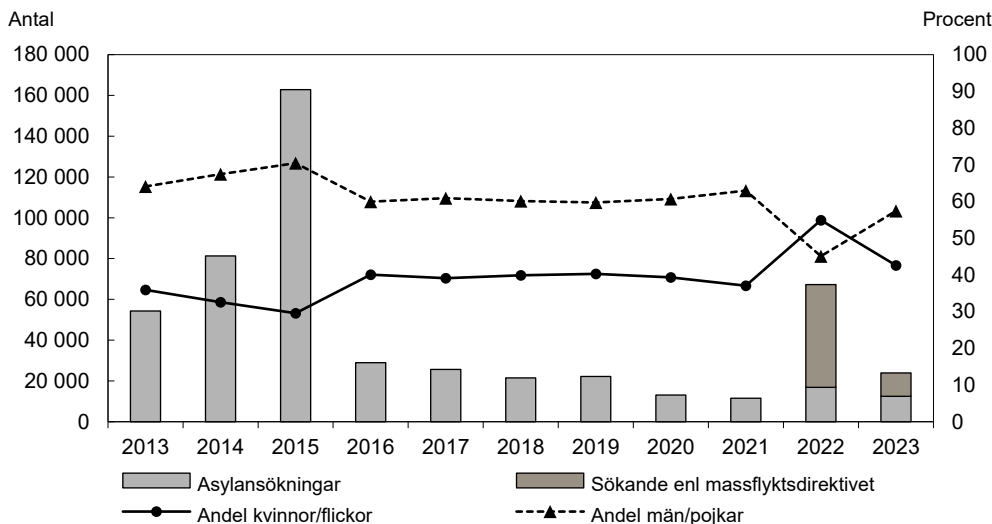
Antal asylsökande ökade i EU men fortsatte att minska i Sverige

Antalet asylansökningar i EU fortsatte att öka under 2023 och uppgick till 1,1 miljoner, vilket var det högsta sedan 2016. Ansökningarna i Sverige fortsatte däremot att minska. Migrationsverket avgjorde fler ärenden än året innan och antalet öppna ärenden minskade.

Under 2023 uppgick antalet asylsökande i Sverige till 12 498. Av dessa var 4 590 kvinnor och 7 908 män. Det är en minskning sedan 2022 med 4 377 personer varav ca 2 000 var ukrainska asylsökande.

Knappt 3 procent av alla asylsökande, 339 personer, var ensamkommande barn, varav 22 procent var flickor och 78 procent var pojkar. Det var en lägre andel än under 2022 då andelen var 4 procent.

Antalet inkomna förlängningsansökningar var något fler under 2023 jämfört med 2022, ca 33 000 jämfört med ca 29 000. Av dessa avsåg 44 procent kvinnor och 56 procent män. Antalet inkomna förlängningsansökningar för ensamkommande barn ökade från 311 under 2022 till 344 under 2023, varav 36 procent avsåg flickor och 64 procent pojkar.

Diagram 2.1 Antal inkomna förstagångsansökningar och andel efter kön

Källa: Migrationsverket.

Fler avgjorda asylärenden

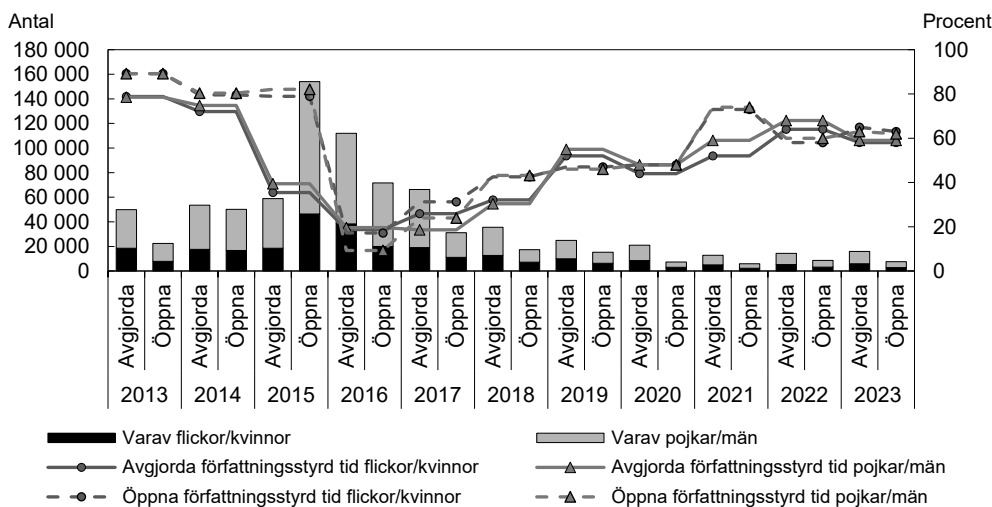
Totalt avgjorde Migrationsverket ca 5 500 fler asylärenden under 2023 än under 2022, varav ca 1 600 förstagångsärenden och ca 3 900 förlängningsärenden.

Den genomsnittliga åldern på öppna förstagångsärenden inom asyl har ökat sedan 2021. Under 2022 var det en följd av att resurser för att hantera aktiveringen av massflyktsdirektivet prioriterades. Under 2023 förklaras utvecklingen av att asylansökningar från ukrainska medborgare som inte omfattas av massflyktsdirektivet inte har kunnat avgöras på grund av det osäkra läget i Ukraina. I takt med att antalet öppna asylärenden för andra medborgargrupper har minskat har andelen äldre ansökningar från ukrainare ökat, vilket har påverkat den genomsnittliga kötiden. Migrationsverkets handläggningstider för förstagångsärenden inom asyl, dvs. ansökningar som inte omfattas av massflyktsdirektivet ökade under 2023 jämfört med 2022, från 167 till 198 dagar.

Antalet inkomna förlängningsansökningar ökade, men fler ärenden avgjordes än vad som inkom. Andelen öppna ärenden inom författningsstyrd tid ökade från 65 procent 2022 till 69 procent 2023. När det gäller förlängningsärenden inom asyl ökade handläggningstiden endast marginellt från 201 dagar till 208 dagar och fler förlängningsärenden avgjordes än vad som kom in till myndigheten. Den totala skillnaden i handläggningstid mellan könen var marginell för förstagångsärenden (7 dagar) men var 37 dagar längre för män i förlängningsansökningar. Det finns ingen förklaring till denna tidsskillnad.

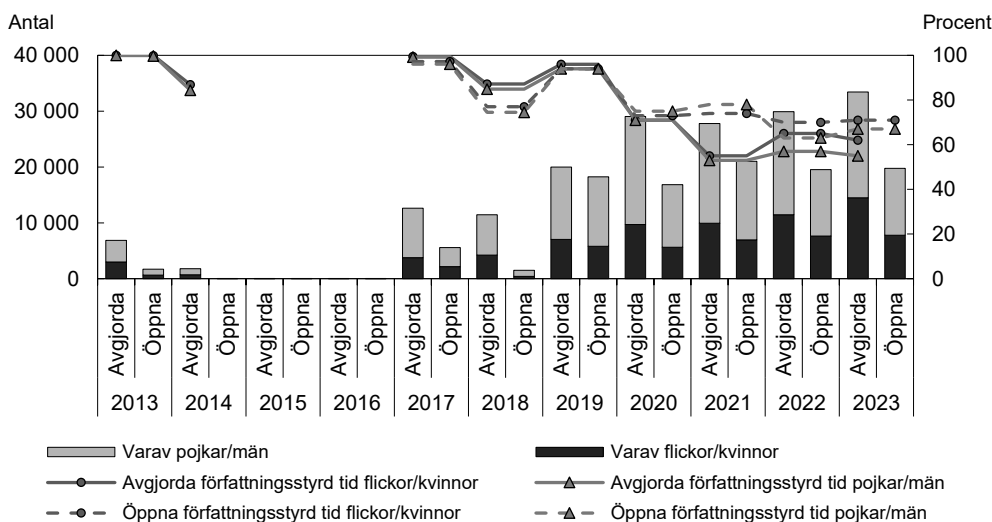
Ansökningar för ensamkommande barn utgör en minskande andel av asylärendena och vid slutet av 2023 utgjorde de 3 procent av de öppna ärendena. Den genomsnittliga kötiden var betydligt kortare för ensamkommande barn jämfört med genomsnittet för det totala antalet öppna ärenden, och andelen öppna ärenden inom författningsstyrd tid var också större. Sammantaget visar detta att gruppen prioriterades.

Diagram 2.2 Andel avgjorda och öppna förstagsärenden asyl inom författningsstyrd tid, och totalt antal avgjorda och öppna förstagsärenden asyl fördelat på kön

Källa: Migrationsverket.

Diagram 2.3 Andel avgjorda och öppna förlängningsärenden asyl inom författningsstyrd tid, och totalt antal avgjorda och öppna förlängningsärenden asyl fördelat på kön

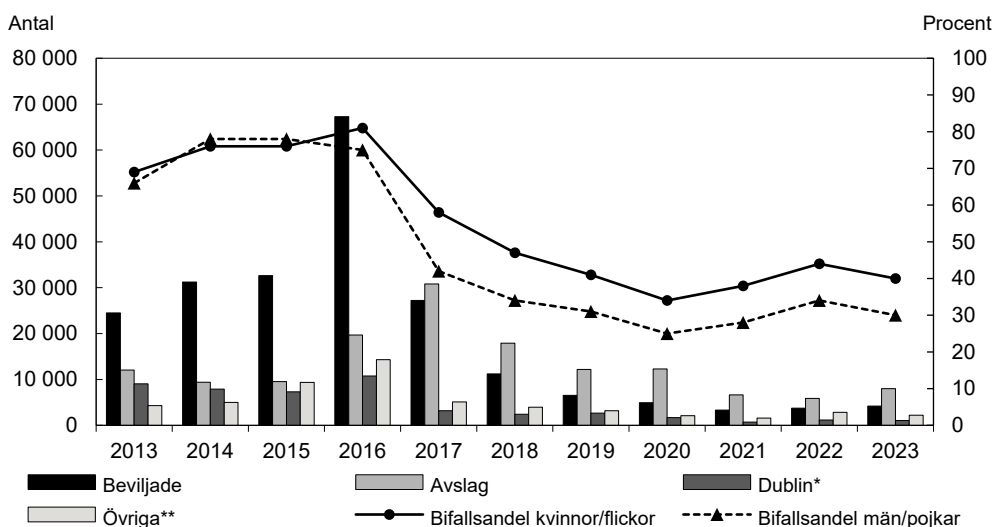

Anm: Andelen avgjorda ärenden inom författningsstyrd tid för 2015–2016 har inte beräknats på grund av lågt antal. Motsvarande för öppna ärenden gäller 2014–2016.

Källa: Migrationsverket.

Färre personer beviljades uppehållstillstånd efter prövning i sak

Andelen av det totala antalet avgjorda ärenden som bifölls låg under 2023 kvar på 26 procent, dvs. samma nivå som föregående år. Andelen förstagsansökningar som bifölls av Migrationsverket efter prövning i sak minskade från 37 procent 2022 till 34 procent 2023 (se diagram 2.4). Från 2017 och framåt har utvecklingen över tid varit likartad för kvinnor och män, med en större andel bifall för kvinnor. Även för förlängningsärenden har det varit små förändringar i bifallsfrekvensen under de senaste åren. Under 2023 bifölls 97 procent av förlängningsärendena. Det var i princip ingen skillnad mellan kvinnor och män.

Diagram 2.4 Avgjorda förstagångsärenden asyl utifrån utgång i ärendet och bifallsandel fördelat på kön

* Asylprövningen ska övertas av annan stat enligt den s.k. Dublinförordningen, dvs. Sverige prövar inte ansökan i sak.
 ** Övriga består av ansökningar som Migrationsverket inte prövat i sak, t.ex. för att den sökande avvikit eller återtagit sin ansökan.

Källa: Migrationsverket.

Fler avgjorda än inkomna mål hos migrationsdomstolarna

Antalet inkomna mål till migrationsdomstolarna under 2023 ökade med ca 7 800 mål, eller 16 procent jämfört med 2022, till ca 56 800 mål. Ökningen bestod framför allt av avlägsnandemål inom asyl, uppehållstillstånd och mål där sökande begärt att få sin ansökan avgjord efter en viss tid enligt 12 § förvaltningslagen (2017:900), s.k. dröjsmålstalan.

Antalet avgjorda mål ökade med ca 8 100, eller 16 procent till ca 57 400 mål. Antalet öppna mål, även kallade balanserade mål, minskade med 5 procent till ca 10 150 mål. Skillnaden i ärendebalanser var fortsatt stor mellan de fyra migrationsdomstolarna och förklaras till del av olika målstrukturer. Vid Migrationsöverdomstolen ökade antalet inkomna och avgjorda mål liksom antalet öppna mål något.

Kortare handläggningstider hos migrationsdomstolarna

Handläggningstiden kan sträcka sig över olika år. Hela handläggningstiden redovisas det år som ärendet avslutas.

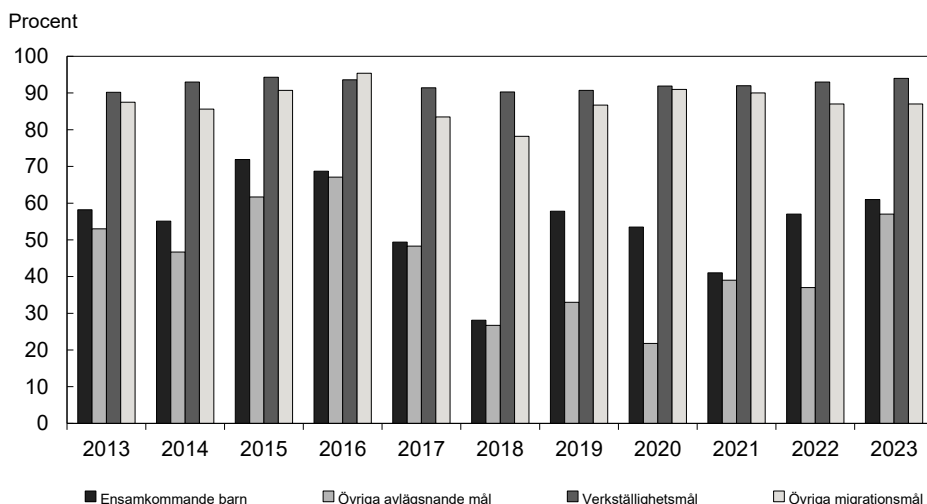
Migrationsdomstolarna har fyra verksamhetsmål vilka är definierade utifrån att 90 procent av ärendena avgörs inom en viss handläggningstid (omloppstid). Under 2023 uppnåddes, i likhet med 2022, ett av fyra verksamhetsmål. Även här var skillnaden stor mellan de olika migrationsdomstolarna. För de andra verksamhetsmålen förbättrades handläggningstiden jämfört med 2022 men inte tillräckligt för att målen skulle uppnås. För kategorin övriga avlägsnandemål halverades omloppstiden från 23 månader till 11,8 månader. För kategorin avlägsnandemål gällande ensamkommande barn minskade handläggningstiden med 1,4 månader, från 5,2 månader 2022 till 3,8 månader 2023.

Under 2023 var den genomsnittliga handläggningstiden i migrationsdomstolarna för avlägsnandemål för asyl ca 5,2 månader vilket kan jämföras med ca 9,5 månader 2022. En något högre produktivitet i kombination med ökade resurser är sannolikt förklaringar till minskningen av handläggningstiderna. Den genomsnittliga handläggningstiden för ärenden gällande ensamkommande barn minskade från 2,5 månader 2022 till 2 månader 2023.

Skillnader mellan kvinnor och män kan inte redovisas för handläggningstiden i domstol eftersom ett mål kan avse en hel familj och således inkludera både kvinnor, män, flickor och pojkar. I diagram 2.5 redovisas andelen asylmål fördelat på olika kategorier som avgjordes inom rimlig handläggningstid (verksamhetsmål).

Migrationsöverdomstolen ökade sina omloppstider under 2023 men klarade fortsatt regeringens verksamhetsmål om att 90 procent av övriga migrationsmål ska hanteras inom två månader. Under 2023 avgjordes merparten (90 procent) av målen inom 1,6 månader mot 1,5 månader under 2022.

Diagram 2.5 Andel mål i migrationsdomstol som avgjorts inom tidsspannet för verksamhetsmålet

Anm: Regeringen har satt upp verksamhetsmål för de olika domstolsslagen och dessa mål mäts som handläggningstid (omloppstid) för avgjorda mål. Handläggningstiden för mål som avser ensamkommande barn är maximalt två månader, för verkställighetsmål maximalt en månad, för övriga avlägsnande maximalt fyra månader samt för övriga migrationsmål maximalt fem månader. Regeringens mål innebär att 90 procent av målen avgörs inom den angivna handläggningstiden för respektive kategori.

Källa: Domstolsverket.

Rättslig kvalitet i asylprövningen

För att bedöma den rättsliga kvaliteten i asylprövningen används indikatorn andelen mål i migrationsdomstolarna med ändrad utgång. Den indikerar om Migrationsverkets beslut har varit materiellt och formellt riktiga. Det bör dock nämnas att mål med ändrad utgång inte alltid beror på felaktig rättstillämpning eller brister i handläggningen. Det kan i stället handla om att förhållandena i ursprungslandet har förändrats, att ny bevisning har tillkommit i ärendet eller att regelverket har ändrats. Därtill ger indikatorn exempelvis ingen vägledning i fråga om kvaliteten i asylprövningen i ärenden där Migrationsverket beviljar uppehållstillstånd.

Andelen mål med ändrad utgång i domstol uppgick till 8 procent under 2023, vilket är en något lägre andel än under 2022, se diagram 2.6.

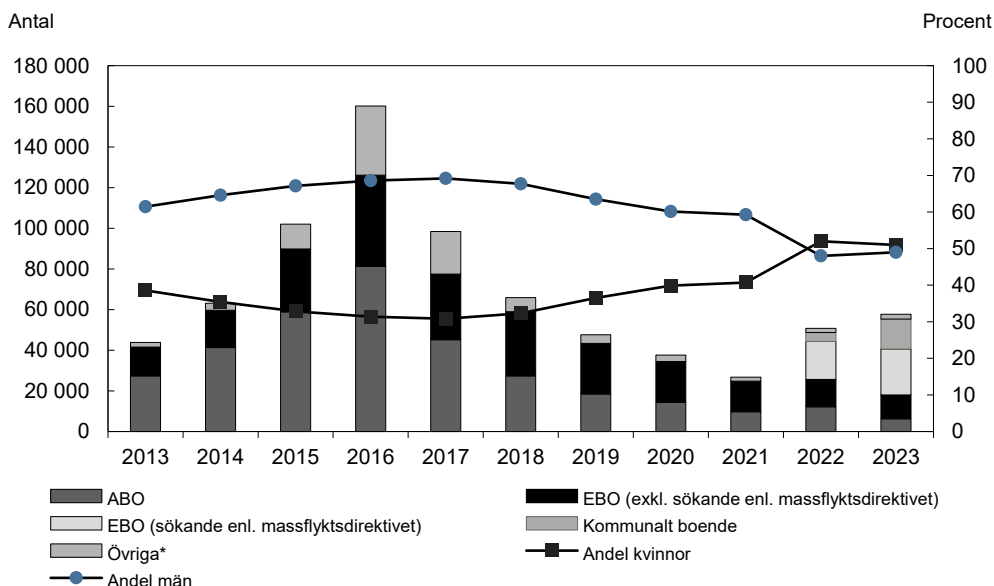
Regeringen gav den 21 december 2023 Statskontoret i uppdrag att göra en översyn av asylprocessen i syfte att stärka kvalitet, enhetlighet och rättssäkerhet. I översynen ska Statskontoret bl.a. analysera i vilken mån enhetlighet och rättssäkerhet upprätthålls i bedömningen av asylärenden hos Migrationsverket och även utreda om Migrationsverket har den styrning och de arbetssätt som krävs för att upprätthålla enhetlighet och rättssäkerhet i asylprövningen. Översynen omfattar bl.a. ärenden som avser konvertiter och hbtqi-personer, men även andra asylärenden. Statskontoret ska också utreda behovet av en extern tillsynsfunktion eller inspektion på migrationsområdet. Uppdraget ska redovisas senast den 7 oktober 2024.

Antalet inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem ökade

Under 2023 var antalet inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem i genomsnitt ca 57 700 personer, en ökning med ca 13 procent jämfört med 2022. Ökningen förklaras av att personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet är inskrivna i mottagningssystemet så länge de är kvar i Sverige och inte är folkbokförda. Personer med tillfälligt skydd utgjorde ca 65 procent av de inskrivna, dvs. ca 37 300 personer.

Av det totala antalet inskrivna bodde ca 60 procent i eget boende, ca 11 procent i Migrationsverkets anläggningsboenden, ca 26 procent var anvisade till kommunalt boende och ca 4 procent bodde i övrigt boende. Av de inskrivna med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet bodde ca 59 procent i eget boende, ca 2 procent i Migrationsverkets anläggningsboenden, ca 38 procent var anvisade till kommunalt boende och ca 1 procent bodde i övrigt boende.¹ Könsfördelningen bland inskrivna i mottagningssystemet var i stort sett oförändrad jämfört med 2023, ca 51 procent kvinnor och ca 49 procent män.

Diagram 2.6 Inskrivna i mottagningssystemet, genomsnitt per kalenderår och fördelat på boendeform

Anm: I årsredovisningen för 2022 exkluderades asylärenden från medborgare i Ukraina inkomna efter den 24 februari 2022. I årsredovisningen för 2023 och i ovan diagram inkluderas dessa ärenden för samtliga år.

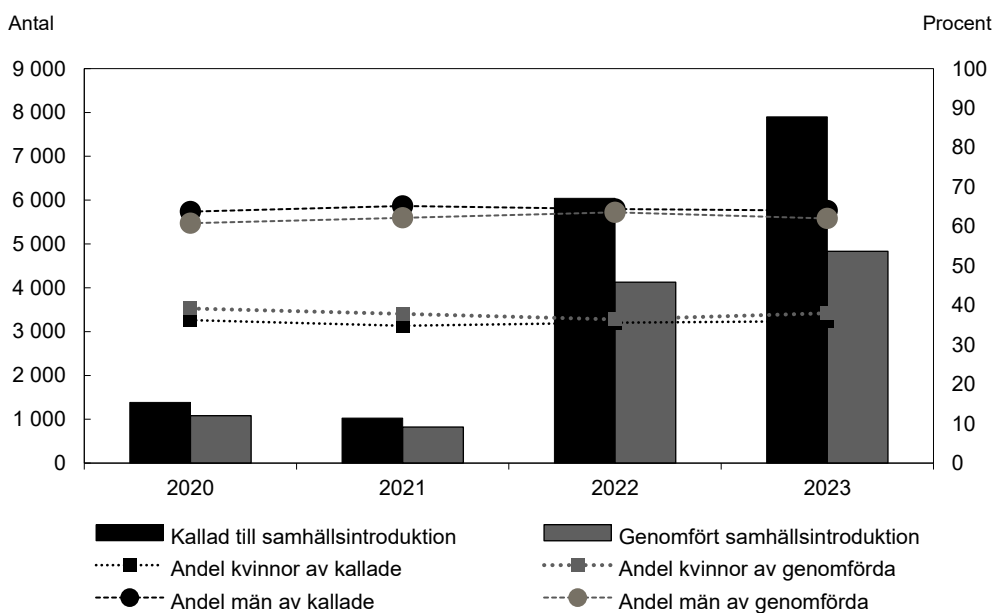
Källa: Migrationsverket.

Samhällsintroduktion för asylsökande och skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet

Migrationsverket tillhandahåller samhällsintroduktion för asylsökande och personer som har beviljats tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet. Under 2023 kallades drygt 7 800 asylsökande till samhällsintroduktion och 61 procent av de kallade deltog, jämfört med 68 procent 2022. Det är svårare för myndigheten att nå ut till de asylsökande som bor i eget boende.

Samhällsintroduktionen för personer som har beviljats tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet hålls digitalt. Sidorna på Migrationsverkets webbplats har haft totalt drygt 19 900 besökare. Det går för närvarande inte att följa upp det unika antalet besökare men Migrationsverket arbetar på att ta fram en lösning.

¹ Informationen är hämtad från informationssystemet SIMBA och avser personer som var inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem och som har fått bifall på ansökan om tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet per den 31 december 2023.

Diagram 2.7 Antal asylsökande som har kallats till respektive genomfört samhällsintroduktion

Källa: Migrationsverket.

Vistelsetiderna i mottagningssystemet minskade

Vistelsetiden i Migrationsverkets mottagandesystem är en central indikator för att bedöma effektiviteten i asylprocessen som helhet, medan handläggningstider hos Migrationsverket, migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen säger mer om effektiviteten hos respektive instans.

Den sammanlagda vistelsetiden avser tiden från att asylansökan lämnas in till dess att den sökande skrivs ut ur mottagandet. Vistelsetidens längd påverkas, förutom av Migrationsverkets handläggning, av flera andra aktörer och deras insatser, framför allt migrationsdomstolarnas handläggningstider och kommunernas mottagande av nyanlända.

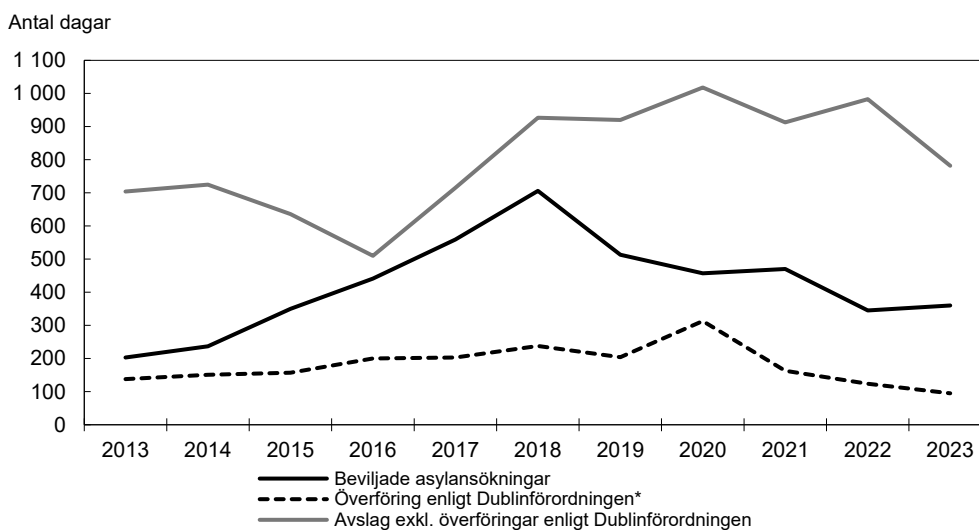
Den totala genomsnittliga vistelsetiden i mottagningssystemet för utskrivna personer blev markant kortare under 2023 (ca 620 dagar jämfört med 740 dagar under 2022). Det berodde främst på kortare handläggningstider i överklagande- och återvändandeprocessen. För kvinnor var vistelsetiden 155 dagar längre än för män. För ensamkommande barn minskade vistelsetiden med 60 dagar till 412 dagar under 2023. Flickor hade ca 220 dagar längre vistelsetid än pojkar. Det finns inte några kända orsaker som kan förklara könsskillnaden.

För de personer som beviljades uppehållstillstånd av Migrationsverket ökade vistelsetiden något, till 360 dagar från 345 dagar 2022, främst på grund av längre handläggningstider i asylärenden där tillstånd beviljades. Även ledtiden från uppehållstillstånd till utskrivning till kommun blev längre under 2023 vilket har bidragit till den längre vistelsetiden. Under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet avsnitt 3.3.2 redovisas uppgifter om anvisningar till kommuner enligt lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning och om ledtider för anvisningarna.

Den totala genomsnittliga vistelsetiden för personer vars ansökan om uppehållstillstånd avslagits minskade markant, till ca 680 dagar från ca 840 dagar 2022. Den största minskningen skedde för ärenden inom normalprocessen där vistelsetiden blev ca 200 dagar kortare. Det främsta skälet till den kortare vistelsetiden var den

halverade handläggningstiden i migrationsdomstolarna och den betydligt kortare handläggningstiden i återvändandeprocessen för dessa ärenden.

Diagram 2.8 Genomsnittlig vistelsetid för samtliga personer som lämnat mottagandet, utifrån utgång i ärendet

*Asylprövningen ska övertas av annan EU-medlemsstat enligt den s.k. Dublinförordningen, dvs. Sverige prövar inte ansökan i sak.

Källa: Migrationsverket.

En reformering av mottagandet förbereds

Regeringen tilldelade Migrationsverket medel i budgetpropositionen för 2024 för att förbereda för en reformering av mottagandet. Den 7 mars 2024 gav regeringen Migrationsverket i uppdrag att förbereda för ett reformerat mottagningssystem. Regeringen vill avskaffa den nuvarande ordningen med eget boende. Asylsökande ska som utgångspunkt bo i mottagnings- eller återvändandecenter. I stället för lägenhetsboenden ska i huvudsak kollektiva boenden användas. Migrationsverket har bl.a. fått i uppdrag att planera och genomföra anpassningar av myndighetens boendebestand. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 oktober 2024.

Återvändandecenter inrättades

I juni 2023 fick Migrationsverket i uppdrag av regeringen att inrätta återvändandecenter för asylsökande som har fått ett avlägsnandebeslut. Migrationsverket gavs även i uppdrag att arbeta aktivt med att motivera de personer som är placerade där till att återvända frivilligt, samt ge råd, vägledning och praktiskt stöd. I budgetpropositionen för 2024 tilldelades Migrationsverket medel för inrättande av återvändandecenter. Migrationsverket har inrättat fem återvändandecenter med totalt ca 1 200 platser. Anläggningar finns i Sigtuna, Burlöv, Malmö, Mölndal och Stockholm. Återvändandecentret Sigtuna är det största med drygt 500 platser.

Återvändandet kan fortsatt förbättras

En grundläggande förutsättning för en långsiktigt hållbar migrationspolitik är att personer som saknar skyddsskäl eller av andra skäl inte har laglig rätt att vistas i Sverige lämnar landet.

Den 22 juni 2022 gav den dåvarande regeringen i uppdrag till Migrationsverket, Polismyndigheten och Kriminalvården att effektivisera återvändandeverksamheten. Myndigheterna gavs bl.a. i uppdrag att öka antalet verkställigheter av avvisnings- och utvisningsbeslut med 50 procent under 2023 jämfört med 2021 samt att lämna en

gemensam redovisning av återvändandeverksamhetens resultat. Under 2023 återvände, enligt myndigheternas gemensamma redovisning, sammantaget ca 6 800 personer självmant eller med tvång (exklusive Dublinärenden, utvisning på grund av brott och Polismyndighetens egna beslut om avvisning). Detta är en minskning med 4 procent jämfört med 2021 då ca 7 100 beslut verkställdes. En starkt bidragande orsak till minskningen är att antalet öppna återvändandenärenden rörande personer från länder dit det är förenat med svårigheter att verkställa avlägsnandebeslut har ökat och återvändandenärendena har därmed blivit mer komplexa. I jämförelse med 2022 ses dock en mindre ökning av antalet verkställda beslut som då var ca 6 200.

Den totala genomsnittliga handläggningstiden i återvändandenärenden minskade, så även antalet öppna återvändandenärenden som vid årets slut var 27 procent färre än 2022. Skillnaden i handläggningstid mellan män och kvinnor var marginell. Ungefär 60 procent av dem som återvände 2023 var män. Det var också fler män än kvinnor som fick avslag på sin asylansökan.

Den dåvarande regeringen gav i juni 2022 en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder i syfte att stärka återvändandeverksamheten (dir. 2022:91). I augusti 2023 beslutades tilläggsdirektiv till utredningen som nu även ska se över bl.a. regelverket för inre utlänningskontroller (dir. 2023:126).

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om åtgärder mot skuggsamhället (bet. 2021/22:SfU16 punkt 1, rskr. 2021/22:196). Av tillkännagivandet följer att regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med vad utskottet anger gällande flera frågor, däribland frågan om fler återtagandeavtal och överenskommelser med ursprungsländer (bet. 2021/22:SfU16 s. 14). Regeringen har intensifierat dialogen med flera tredjeländer, dvs. länder utanför EU, som inte samarbetar på återtagandeområdet, vilket i flera fall har lett till ett förbättrat samarbete och ett ökat återvändande. Även på EU-nivå driver Sverige på för EU-gemensamma åtgärder gentemot tredjeländer som inte samarbetar. Tillkännagivandet får därmed anses tillgodosett i denna del. Regeringen avser att återkomma till riksdagen om de övriga punkterna. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Antalet förvarsplatser ökade

Förvarstagande används för att säkerställa att en person är tillgänglig så att ett beslut om av- eller utvisning kan verkställas, eller för att utreda identitet eller rätt att vistas i landet. Beslut om förvarstagande fattas av Migrationsverket, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, migrationsdomstolarna eller Migrationsöverdomstolen.

Antalet förvarsplatser uppgick till 567 i slutet av 2023, vilket var i enlighet med uppdraget i regleringsbrevet för 2023. Under 2023 var i genomsnitt 516 platser tillgängliga jämfört med 463 platser under 2022. Beläggningsgraden var i genomsnitt 65 procent, vilket var högre än föregående år då genomsnittet var 59 procent. Den totala kostnaden för förvarsverksamheten var 987 miljoner kronor, vilket är en ökning med 15 procent jämfört med 2022. Kostnadsökningen berodde framför allt på fler boendedygn, högre personalkostnader och högre kostnader för kontorslokaler.

Den genomsnittliga vistelsetiden i förvar var 46 dagar under 2023, vilket var något kortare än föregående år. Männen genomsnittliga vistelsetid var liksom tidigare år längre än kvinnornas, 47 dagar jämfört med 40 dagar för kvinnor. 87 procent av de förvarstagna var män.

Totalt var det nära 3 200 personer som avslutade en vistelse på ett förvar under 2023 jämfört med ca 3 000 under 2022. I augusti 2023 tillsattes en utredning som ska göra en översyn av reglerna om förvar i syfte att skapa ett modernt och ändamålsenligt

regelverk (dir. 2023:119). Regeringen tilldelade även Migrationsverket mer medel i budgetpropositionen för 2024 i syfte att utöka antalet förvarsplatser. Migrationsverket gavs i regleringsbrevet för 2024 i uppdrag att uppdatera myndighetens Plan för utökad förvarskapacitet i enlighet med de tillskott som beslutats samt att ta fram en plan för hur antalet förvarsplatser ska kunna utökas till 1 000 platser.

Fler sökte återvandringsbidrag

Regeringen gav Migrationsverket som mål i regleringsbrevet för 2023 att antalet personer som återvänder ska öka samt i uppdrag att genomföra informationsinsatser i syfte att öka kunskapen om möjligheten att återvända. Antalet personer som ansökte om bidrag för att återvända ökade från 33 till 71, eller med 115 procent. Migrationsverket fick i uppdrag i regleringsbrevet för 2023 att genomföra informationsinsatser i syfte att öka kunskapen om befintliga stödinsatser för återvandring. Endast en person beviljades återvandringsbidrag under 2023.

Den 26 oktober 2023 tillsatte regeringen utredningen Översyn av incitamentsstrukturerna för frivillig återvandring (dir. 2023:151) som hade i uppdrag att se över hur frivillig återvandring kraftigt kan stimuleras.

2.5.2 Delmål 2 – En långsiktigt hållbar migrationspolitik som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser och främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring

Förutsättningar för god målpuppfyllelse

För att nå målet om att inom ramen för den reglerade invandringen underlätta rörlighet och främja den behovsstyrda arbetskraftsinvandringen krävs bl.a. att prövningen av ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd är effektiv och har en hög rättslig kvalitet.

Nya regler för uppehållstillstånd på grund av anknytning

Den 1 december 2023 trädde lagändringar i kraft som bl.a. innebär att åldersgränsen för när ett uppehållstillstånd på grund av anknytning får nekans höjs från 18 till 21 år. Ändringarna innebär dessutom bl.a. att möjligheterna till undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande begränsas.

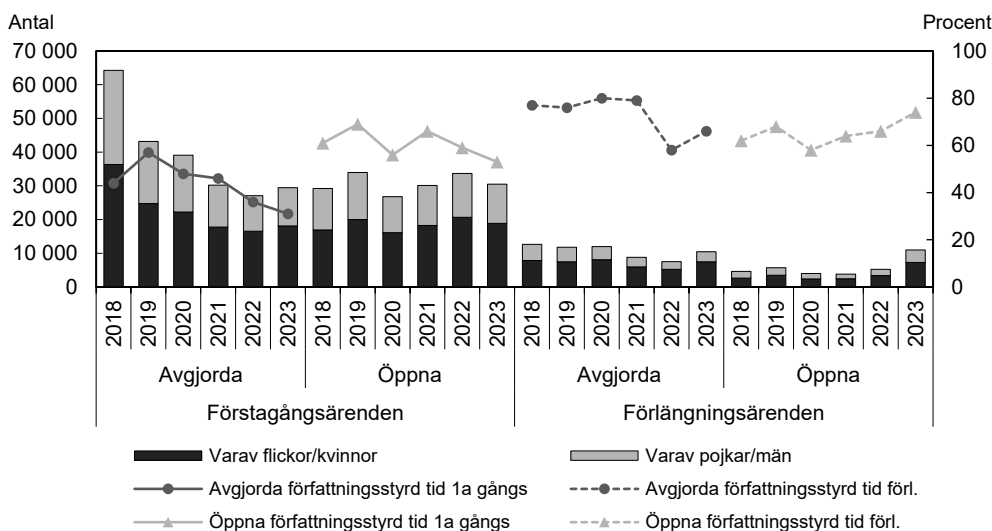
Färre förstagångsansökningar inom anknytningsärenden

Författningsändringar som trädde i kraft i juli 2021 innebär att uppehållstillstånd som beviljas för familjeanknytning tidsbegränsas, till skillnad från tidigare då permanenta uppehållstillstånd som regel beviljades. Effekterna av detta kunde ses i antalet ärenden som inkom till myndigheten 2023 då antalet förstagångsansökningar minskade medan antalet förlängningsansökningar ökade markant.

Antalet avgjorda anknytningsärenden ökade jämfört med föregående år, och antalet öppna förstagångsärenden ökade. Den stora ökningen av förlängningsärenden innebar dock att antalet öppna ärenden inte minskade totalt. Färre inkomna förstagångsärenden innebar i sin tur att det fanns färre nya öppna ärenden vilket påverkade kötiden negativt. Den genomsnittliga kötiden ökade med 37 dagar och andelen öppna ärenden som avgjordes inom författningsstyrd tid minskade för förstagångsansökningar (31 procent för 2023 jämfört med 36 procent för 2022). Däremot förbättrades motsvarande resultat inom förlängningsärenden (66 procent för

2023 jämfört med 58 procent för 2022) och den genomsnittliga kötiden förkortades med 36 dagar, vilket berodde på de många nya ansökningar som inkom i slutet av året. Den genomsnittliga handläggningstiden för förstagångsansökningar för anknytningsärenden ökade med 19 dagar och minskade med 13 dagar för förlängningsärenden.

Diagram 2.9 Andel avgjorda och öppna anknytningsärenden inom författningsstyrd tid (höger axel) samt totalt antal avgjorda och öppna anknytningsärenden (vänster axel) fördelat på kön

Källa: Migrationsverket.

Stärkt identitetskontroll och ökad rättslig kvalitet i anknytningsärenden

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om identitetsfrågor (bet. 2021/22:SfU8 punkt 1, rskr. 2021/22:153). Av tillkännagivandet följer att regeringen genom styrning och resurstilldelning behöver säkerställa att identitetsfrågor får ett större fokus vid Migrationsverkets prövning, bl.a. behövs mer och bättre teknisk utrustning för att granska handlingar (bet. 2021/22:SfU8 s. 14).

Migrationsverket har i redovisningen av det uppdrag som lämnades i regleringsbrevet för 2022 uppgett att myndigheten har utvecklat en stärkt ID-kontroll inom tillståndsärenden. Vidare har ett rättsligt ställningstagande, RS/009/2022 angående Uppvisande av pass i original i ärenden om uppehållstillstånd, publicerats av Migrationsverket. Det innebär krav på Migrationsverket och utlandsmyndigheterna att kontrollera pass i original i alla ärenden om tidsbegränsade uppehållstillstånd. Genom de redovisade åtgärderna anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Riksdagen har också tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om rättslig kvalitet (bet. 2021/22:SfU8 punkt 2, rskr. 2021/22:153). Av tillkännagivandet följer att regeringen måste tillse att den rättsliga kvaliteten i anknytningsärenden säkerställs och en ordentlig kvalitetssäkring och uppföljning utförs (bet. 2021/22:SfU8 s. 14).

Migrationsverket tog med anledning av de påtalade bristerna fram en åtgärdsplan. Flera utbildningsinsatser och åtgärder har vidtagits för att säkerställa att medarbetarna har den kompetens som krävs för att utföra arbetsuppgifterna på ett rättssäkert sätt. Genom de redovisade åtgärderna anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Främjande av högkvalificerad arbetskraftsinvandring

Arbetsgivare som efterfrågar kvalificerad arbetskraft måste få den arbetskraft de behöver i tid. Regeringen har därför gett Migrationsverket i uppdrag att främja högkvalificerad arbetskraftsinvandring samt att korta handläggningstider för

uppehållstillstånd som bl.a. söks för arbete och forskning. Under 2023 har Migrationsverket arbetat med sitt uppdrag, bl.a. genom att ta fram en ny modell för hanteringen av ansökningar om arbetstillstånd. Syftet med det nya arbetssättet, som har införts 2024, är att underlätta för företag att snabbt få den högkvalificerade arbetskraft de behöver. Migrationsverket har även förbättrat sin service till arbetsgivare som rekryterar sådan arbetskraft. Myndigheten deltar vidare i det nya myndighetsövergripande uppdraget om att attrahera och behålla högkvalificerad internationell kompetens och annan utländsk arbetskraft som är viktig för Sveriges konkurrenskraft. En utredare har också fått i uppdrag att lämna förslag på åtgärder som förbättrar förutsättningarna för utländska doktorander och forskare att verka i Sverige samt göra en översyn av regelverket när det gäller uppehållstillstånd för studier.

Villkoren för arbetskraftsinvandring har samtidigt skärpts genom ett höjt försörjningskrav som trädde i kraft i november 2023. Det nya kravet har inte påverkat statistiken för 2023 i någon större omfattning eftersom det infördes i slutet av året. Det finns även ett betänkande om nya regler för arbetskraftsinvandring som har remitterats och nu bereds inom Regeringskansliet (SOU 2024:15).

Intensifierat arbete mot arbetslivskriminalitet

Under 2022 fick Migrationsverket och åtta andra myndigheter i uppdrag att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan (A2022/00333). Migrationsverket har under 2023 fördjupat sitt arbete med att motverka arbetslivskriminalitet, i samverkan med berörda myndigheter, och är representerat i samtliga regionala center. Myndighetssamverkan har under 2023 bl.a. lett till utökade kontroller av arbetstillstånd inom servicebranscher (se utg. omr. 14 avsnitt 4.4).

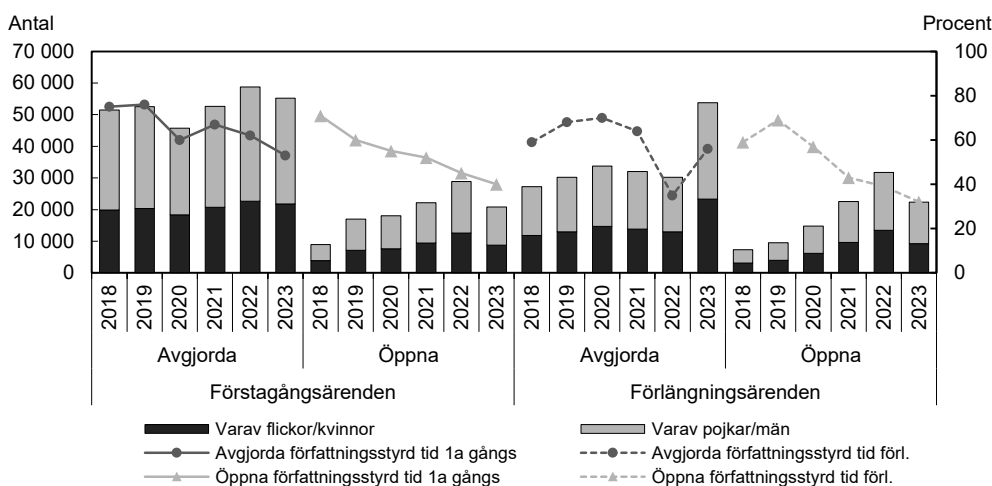
Under 2023 upptäckte Migrationsverket 576 fall av misstänkt människohandel (360 män, 14 pojkar, 216 kvinnor, 8 flickor). Det var en ökning jämfört med tidigare år (515 respektive 261 misstänkta fall upptäcktes under 2022 och 2021). Ökningen av antalet identifierade fall över tid är en följd av en rad kompetenshöjande insatser vidtagna av Migrationsverket för att bättre kunna identifiera misstänkta fall. Framför allt identifierades fler ärenden inom processen för arbetstillstånd. Av samtliga fall som identifierades under 2023 var nästan 230 fall ärenden där personer utnyttjats inom bärplockarbranschen.

Färre inkomna arbetsmarknadsärenden

Antalet inkomna arbetsmarknadsärenden minskade markant 2023 jämfört med året innan då ett historiskt högt antal personer ansökte om arbetstillstånd i Sverige. Under 2023 inkom ca 91 000 ansökningar (varav ca 37 000 från kvinnor och ca 54 000 från män), vilket kan jämföras med ca 104 000 ansökningar 2022. Antalet avgjorda arbetsmarknadsärenden ökade med ca 20 000 ärenden 2023 jämfört med året innan. Antalet öppna ärenden minskade samtidigt med ca 17 000 och uppgick till ca 43 000 vid årets slut. Handläggningstiderna för arbetsmarknadsärenden ökade 2023. För förstagångsärenden var den genomsnittliga handläggningstiden 180 dagar, vilket kan jämföras med 144 dagar 2022. Antalet förstagångsärenden som avgjordes inom den författningsstyrda tiden på fyra månader var 53 procent och 56 procent för förlängningsärenden. För förlängningsärenden var den genomsnittliga handläggningstiden under året 191 dagar, något kortare än året innan.

Att antalet öppna ärenden minskat markant ger en bra grund för arbetet med den nya modellen för hantering av ansökningar om arbetstillstånd.

Diagram 2.10 Andel avgjorda och öppna arbetsmarknadsärenden inom författningsstyrd tid (höger axel) samt totalt antal avgjorda och öppna arbetsmarknadsärenden (vänster axel) fördelat på kön

Källa: Migrationsverket.

Ökat fokus på att upptäcka missbruk i studerandeärenden

I regleringsbrevet för 2023 fick Migrationsverket tillsammans med de statliga universiteterna och högskolorna i uppdrag att motverka missbruk av uppehållstillstånd för studier, vilket bl.a. kan göras genom studieavsiktsutredningar. Antalet sådana utredningar låg enligt migrationsverket på en fortsatt hög nivå under 2023. De var dock färre än under 2022. Bifallsfrekvensen för förstagångsärenden gällande uppehållstillstånd för studier sjönk marginellt jämfört med 2022, då den låg på en historiskt låg nivå. Enligt Migrationsverket är detta sannolikt en effekt av det utökade arbetet för att upptäcka missbruk.

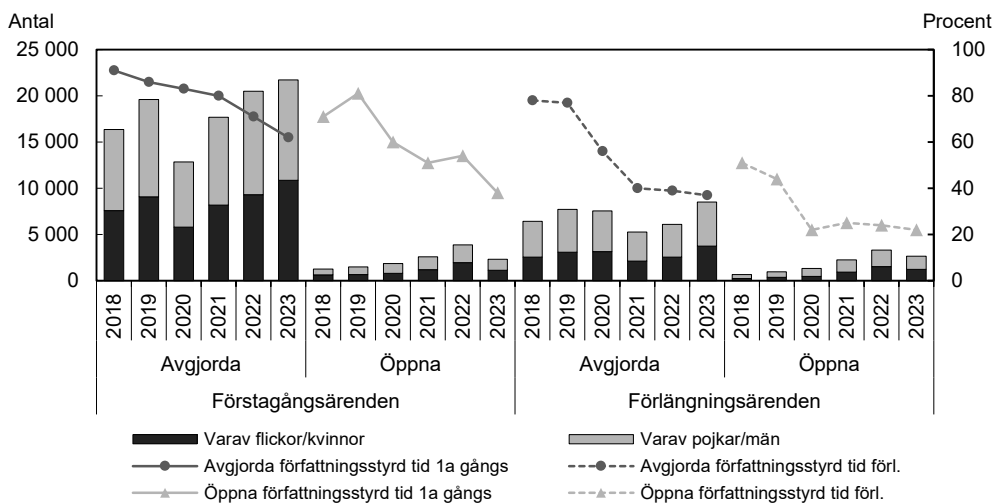
Antalet nya utländska studenter är fortsatt högt

Under 2023 var det relativt många som ansökte om uppehållstillstånd för studier i Sverige och handläggningstiden för studerandeärenden ökade. Totalt inkom ca 20 000 förstagångsansökningar, vilket är färre än under 2022 men fortsatt högt. Även under 2023 var det relativt många som ansökte om studerandetillstånd i Sverige. Handläggningstiden för studerandeärenden ökade. Myndigheten gick in i 2023 med många öppna ärenden. Dessa har under året avarbetats vilket bidragit till den längre genomsnittliga handläggningstiden.

Sedan 2020 gäller författningsstyrda handläggningstider på maximalt 90 dagar för studerandeärenden.² Andelen avgjorda förstagångsansökningar inom författningsstyrd tid uppgick till 62 procent under 2023, vilket är en försämring jämfört med 2022. Den genomsnittliga handläggningstiden för förstagångsärenden var under 2023 17 dagar längre än för föregående år. Som en del i verksamhetsutvecklingen har Migrationsverket bl.a. i uppdrag att förkorta kötiderna för öppna ärenden och öka andelen beslut som fattas inom författningsstyrd tid, särskilt gällande prövningen av ansökningar om uppehållstillstånd för arbete och forskning.

² Avser ärenden som prövas enligt bestämmelserna i 5 b kap. utlänningslagen (2005:716), men inte för uppdrags- eller specialiseringsutbildning samt övriga studier.

Diagram 2.11 Andel avgjorda och öppna studerandeärenden inom författningsstyrd tid (höger axel) samt totalt antal avgjorda och öppna studerandeärenden (vänster axel) fördelat på kön

Källa: Migrationsverket.

Tabell 2.4 Genomsnittlig handläggningstid för anknynings-, arbetsmarknads- och studerandeärenden

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Anknytning							
Förstagångsansökningar	364	351	285	305	351	382	401
varav flickor/kvinnor	367	356	289	311	357	381	397
varav pojkar/män	360	345	279	297	342	385	406
Förlängningsansökningar	178	161	152	148	152	209	196
varav flickor/kvinnor	159	141	137	134	131	191	184
varav pojkar/män	205	193	178	176	195	248	227
Arbetsmarknad*							
Förstagångsansökningar	141	98	82	136	120	144	180
varav flickor/kvinnor	151	105	89	144	129	155	194
varav pojkar/män	134	94	78	130	115	137	170
Förlängningsansökningar	285	168	105	98	130	224	191
varav flickor/kvinnor	274	164	103	96	126	222	189
varav pojkar/män	294	172	107	100	133	225	193
Studier*							
Förstagångsansökningar	57	43	50	65	67	77	94
varav flickor/kvinnor	54	42	47	65	65	77	92
varav pojkar/män	58	43	52	65	69	78	95
Förlängningsansökningar	80	61	63	88	127	134	147
varav flickor/kvinnor	83	61	58	81	119	132	150
varav pojkar/män	78	60	66	94	133	134	145

* Inkluderar anhöriga till arbetstagare och studerande.

Källa: Migrationsverket.

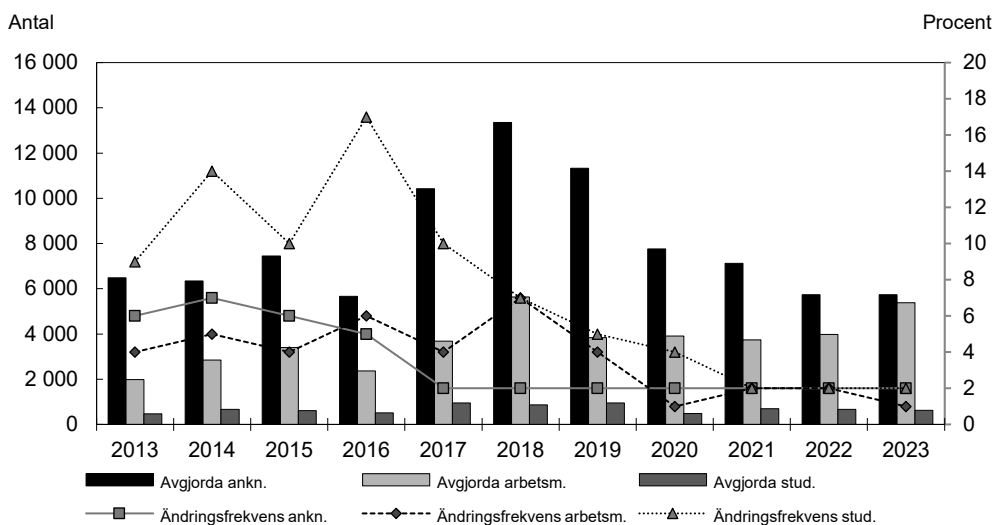
Antalet återkallade uppehållstillstånd och statusförklaringar ökade stort

I regleringsbrevet för 2023 gav regeringen Migrationsverket som mål att prioritera återkallelser av uppehållstillstånd, vilket resulterade i att antalet återkallelser mer än fördubblades jämfört med 2022, från 4 478 till 10 139. De vanligaste ärendekategorierna för vilka uppehållstillstånden återkallades var arbetsmarknad (5 652), anknytning (2 251), skydd (785) och studier (785).

Rättslig kvalitet i prövningen av arbetsmarknads-, anknynings- och studerandeärenden

När det gäller andelen ärenden med ändrad utgång i migrationsdomstol var det små förändringar mellan 2022 och 2023 för arbetsmarknads-, anknynings- och studerandeärenden. Anknyningsärenden fortsätter att ha en låg ändringsfrekvens på 2 procent för förstagångsärenden, vilken har varit oförändrad sedan 2017. För arbetsmarknadsärenden var ändringsfrekvensen 1 procent för förstagångsansökningar, vilket innebär en minskning från 2 procent 2022. För studerandeärenden var ändringsfrekvensen 2 procent både under 2022 och 2023 för förstagångsansökningar.

Diagram 2.12 Uppehållstillståndsärenden om anknyn, arbetsmarknad och studier med ändrad utgång. Antal avgjorda ärenden (vänster axel) och andel bifall (höger axel)

Källa: Migrationsverket.

2.5.3 Delmål 3 – En långsiktigt hållbar migrationspolitik som tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter

Delmål 3 avser bl.a. att bidra till Sveriges genomförande av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Migration ingår i flera bilaterala, regionala och tematiska samarbetsstrategier inom Sveriges internationella utvecklingssamarbete. Sverige har bidragit till att främja utvecklingseffekter av migration genom att bl.a. bedriva kapacitetshöjande insatser genom internationella organisationer, partnerländer och civilsamhället i låg- och medelinkomstländer.

2.5.4 Delmål 4 – En långsiktigt hållbar migrationspolitik som fördjupar det europeiska och internationella samarbetet

Under Sveriges EU-ordförandeskap 2023 lades grunden till en överenskommelse om EU:s migrations- och asylpakt, som kommer bidra till stärkt kontroll av EU:s yttre gräns, snabbare asylprocesser och ett effektivare återvändande av de som saknar asylskäl. I samband med ett ökat europeiskt fokus på samarbete med prioriterade tredjeländer och utmed de främsta migrationsrutterna till EU har Sverige också ökat sitt engagemang på området, inklusive i regionala migrationsdialoger. Ett fungerande återvändande har varit fortsatt prioriterat.

På global nivå har regeringen verkat för ett stärkt samarbete och ett gemensamt ansvarstagande i hanteringen av flyktingströmmar. Detta har gjorts bl.a. genom att ge kärnstöd till FN:s migrationsorganisation (IOM) som tilldelats en central koordineringsroll i det gemensamma FN-arbetet kring migrationsutmaningarna.

Under året har regeringen bidragit med projektstöd till IOM:s arbete med frivilligt återvändande och hållbar återintegrering i Somalia, Irak och Libanon. Regeringen har också bidragit med stöd till IOM:s arbete i Ukraina för att förhindra människohandel och ge stöd till människor, i synnerhet kvinnor och barn, som fallit offer för människohandel i skuggan av Rysslands invasion av Ukraina.

Migrationsverket har fortsatt sitt samarbete med tredjeländer genom internationella projekt. Projektverksamheten har haft fokus på stärkt asylhantering i tredje land samt återvändande och återintegrering. Migrationsverket bidrog också till arbetet i EU-byråerna EUAA, Frontex och eu-LISA.

2.6 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Antalet asylansökningar i Sverige fortsatte att minska under 2023 samtidigt som tillståndsprövningen växte som del av Migrationsverkets verksamhet. Det minskade asyltrycket mot Sverige innebär att verksamheten i ökande grad präglas av hantering av den övriga migrationen i form av bl.a. arbetstagare, studerande, anhöriga och personer som vill bli svenska medborgare. Att tidsbegränsade uppehållstillstånd nu är huvudregel har inneburit att andelen förlängningsansökningar har ökat markant de senaste åren. I flera ärendeslag har handläggningstiderna på Migrationsverket ökat och andelen ärenden som hanteras inom författningsstyrd tid är fortsatt för låg. Inom mottagningssystemet ökade antalet inskrivna under året framför allt till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, men vistelsetiderna gick ner markant.

Antalet inkomna och avgjorda mål till migrationsdomstolarna ökade under 2023, samtidigt är det fortsatt stor skillnad i omloppstider mellan migrationsdomstolarna. Skillnaderna i omloppstider är bekymmersamma. Genom lagändringar som föreslås träda i kraft den 1 november 2024 utökas möjligheterna att lämna över mål mellan de allmänna förvaltningsdomstolarna. Lagändringarna ger de domstolar som under lång tid har haft höga målbalanser, t.ex. vissa förvaltningsdomstolar som även är migrationsdomstolar, ökad möjlighet att nå regeringens mål för omloppstider. Dessutom behöver migrationsdomstolarna fortsätta utveckla sina arbetsätt och Domstolsverket stödja domstolarna i deras effektiviseringsarbete. Regeringen avser också att noga följa utvecklingen gällande domstolarnas omloppstider.

Migrationsverket har under 2023 tagit fram en ny modell för hanteringen av ansökningar om arbetstillstånd med syftet att underlätta för företag att snabbt få den högkvalificerade arbetskraft de behöver. Regeringen kommer att följa resultatet av den nya modellen noga, särskilt som handläggningstiderna för arbetstillstånd i förstagsärenden ökade under 2023. Inom återvändandet ökade antalet verkställda beslut marginellt jämfört med 2022, men var lägre än under 2021. Migrationsverket har inrättat fem återvändandecenter och antalet förvarsplatser har fortsatt att öka. Migrationsverket har i ökad omfattning även prioriterat återkallelser av uppehållstillstånd, vilket resulterade i att antalet återkallade uppehållstillstånd mer än fördubblades jämfört med 2022. Migrationsverket fortsatte även sitt arbete, tillsammans med de statliga universiteten och högskolorna, med att motverka missbruk i studerandeärenden, bl.a. genom att utveckla arbetet med studieavsiktsutredningar och lärosätenas rapportering av studieavbrott till Migrationsverket.

Utifrån resultatredovisningen i avsnitt 2.5 gör regeringen bedömningen att det övergripande målet för migrationspolitiken delvis har uppnåtts. Bedömningen baseras i huvudsak på att handläggningstiderna vid Migrationsverket fortfarande inte uppfyller de författningsstyrda tiderna inom flera ärendeslag och det gäller för både kvinnor och män. Trots att Migrationsdomstolarnas handläggningstider har förbättrats är de

fortsatt en lång bit ifrån de av regeringen satta verksamhetsmålen. Regeringen konstaterar att långa handläggningstider med långa vistelsetider i Migrationsverkets mottagande medför höga kostnader för staten och motverkar såväl etablering som återvändande. Det är därför viktigt att tiden från ansökan till beslut är så kort som möjlig inom asylprövningen. Långa handläggningstider för arbetstillstånd påverkar också Sveriges konkurrensförmåga och möjligheter att attrahera exempelvis högkvalificerade talanger negativt. Regeringen bedömer att utvecklingen i vissa delar går åt rätt håll. Vad gäller den rättsliga kvaliteten konstaterar regeringen att ändringsfrekvensen är fortsatt låg. Samtidigt ger den nuvarande indikatorn ingen vägledning i fråga om kvaliteten i asylprövningen i ärenden där uppehållstillstånd beviljas. Statskontorets översyn av asylprocessen i syfte att stärka kvaliteten, enhetlighet och rättssäkerhet kan bidra med viktiga underlag för det fortsatta arbetet. Regeringen konstaterar att omläggningen av migrationspolitiken har inneburit att verksamheten för framför allt Migrationsverket har skiftat i karaktär. Myndigheten har både påverkats av nya uppdrag och av förändringar i lagstiftning som påverkar verksamheten och har för detta tillförts ökade resurser.

2.7 Politikens inriktning

Det pågår stora migrationsströmmar i omvärlden som också i hög utsträckning påverkar EU. Flera länder i EU, däribland Tyskland, Frankrike, Spanien och Italien hade under 2023 ett mycket högt antal registrerade asylsökande. I Sverige har utvecklingen gått i motsatt riktning. Antalet asylsökande till Sverige både i antal och som andel av det totala antalet sökande i EU minskade under 2023 och fortsätter att minska under 2024. Regeringens genomgripande omläggning till en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik börjar att ge resultat.

Omfattande åtgärder har redan vidtagits bl.a. för att reformera mottagningssystemet och återvändandearbetet. Fler åtgärder behöver dock vidtas för att genomföra paradigmskiftet inom migrationspolitiken. Reformarbetet kommer att intensifieras det närmaste året när flera av de utredningar som regeringen har tillsatt redovisar sina uppdrag och lagstiftningsarbetet fortsätter utifrån redovisade betänkanden. Vidare är det fortfarande en alltför stor andel av de människor som söker sig till Sverige och EU som gör det irreguljärt och alltför många ansöker om skydd trots att de inte når upp till kraven för internationellt skydd. Det är därför fortsatt viktigt att genomföra åtgärder som minskar den irreguljära invandringen till Sverige och EU. Asylrätten ska upprätthållas och skydd ska ges tillfälligt till människor som bedöms ha skyddsbehov i enlighet med de bindande internationella regler som Sverige åtagit sig att följa. För att upprätthålla legitimiteten i migrationssystemet behöver även återvändandet öka.

Sveriges stöd till Ukraina till följd av Rysslands fullskaliga invasion är mycket omfattande. Den 25 juni beslutade EU:s ministerråd att förlänga aktiveringen av massflyktsdirektivet med ytterligare ett år till den 4 mars 2026 (EU 2024/1836). Förlängningen bedöms innebära att omkring 25 000 personer med tillfälligt skydd kan komma att folkbokföras enligt gällande regelverk under 2024 och då bl.a. ges större tillgång till hälso- och sjukvård. En del av dem kommer även att kunna ta del av Arbetsförmedlingens etableringsinsatser och av utbildningar inom komvux. Regeringen föreslår också i propositionen Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd (prop. 2023/24:151) att personer med tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras tidigare, efter att ha vistats i Sverige i 12 månader, jämfört med gällande regelverk bl.a. i syfte att underlätta deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Förlängningen av massflyktsdirektivet väntas tillsammans med regeringens lagförslag innebära att omkring 29 000 personer med tillfälligt skydd kan folkbokföras under 2024 och ytterligare ca 9 000 personer under 2025. Det totala

antalet som bor i Sverige med tillfälligt skydd uppgick i augusti 2024 till ca 42 000 personer. Det är fortsatt osäkert hur Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina kommer att påverka migrationsflödena under budgetperioden.

Omläggningen av migrationspolitiken ställer stora krav på Migrationsverket och på migrationsdomstolarna

För att uppnå en effektivare asylprocess och ett effektivare återvändandearbete är det viktigt att tiden från ansökan till beslut och vistelsen i mottagningssystemet är så kort som möjligt. De som uppfyller kriterierna för skydd och beviljas uppehållstillstånd ska tidigt påbörja sin integration i det svenska samhället medan de som saknar skyddsskäl ska förberedas för att återvända. I takt med att antalet asylsökande minskar blir Migrationsverkets prövningsverksamhet mer inriktad på andra ärendeslag och på att pröva förlängningsansökningar. Likaså kan det reformerade mottagningssystemet bidra till en effektivare asylprocess. Migrationsverkets arbete behöver också inriktas mer på att förhindra, upptäcka och åtgärda fusk och missbruk bl.a. genom kontroller för att förhindra fusk med arbetstillstånd och att fortsatt prioritera återkallelseärenden samtidigt som insatser görs för att korta handläggningstider för uppehållstillstånd för arbete och forskning.

Under de närmaste åren kommer Migrationsverket och migrationsdomstolarna i hög utsträckning att påverkas av regeringens intensiva reformagenda på migrationsområdet. För Migrationsverkets del handlar det t.ex. om att ställa om hela mottagningssystemet, att intensivifiera återvändandearbetet och att utöka antalet förvaringsplatser i skyndsamt takt. Myndigheten behöver också ha förutsättningar att hantera den löpande verksamheten och mottagandet av personer med tillfälligt skydd från Ukraina. Regeringen avser därför att tillföra Migrationsverket medel för 2026. Tillskottet till Migrationsverket kommer stegvis att fasas ut men med hänsyn till myndighetens förutsättningar och att de effektiviseringsåtgärder som Migrationsverket förväntas vidta, t.ex. utvecklade arbetssätt och digitalisering, börjar ge resultat. Det är viktigt att även migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen ges stabila ekonomiska förutsättningar att utföra sitt uppdrag och att bidra till en effektivare asylprocess så att vistelsen i mottagningssystemet blir så kort som möjligt. Regeringen avser därför att tillföra dessa myndigheter medel för 2025–2027 i syfte att de ska kunna minska sina ärendebalanser och hantera ett fortsatt högt inflöde av mål.

Åtgärderna för att förhindra, upptäcka och åtgärda missbruk stärks

Regeringen genomför ett omfattande arbete för att motverka fusk och missbruk av välfärdssystemen. En del i detta är att förhindra, upptäcka och åtgärda missbruk av systemet med den reglerade invandringen. Migrationsverket har, som ansvarig myndighet för att pröva bl.a. ansökningar om uppehållstillstånd, en nyckelroll i detta arbete. Regeringen har därför gett Migrationsverket flera uppdrag som syftar till att förstärka myndighetens arbete för att förhindra, upptäcka och åtgärda missbruk av systemet med den reglerade invandringen. Exempelvis ska myndigheten stärka sitt ID-arbete för att öka kvaliteten i prövningen och återvändandearbetet, öka kontrollen av vilka som befinner sig i Sverige och motverka att felaktiga identitetsuppgifter registreras. Migrationsverket har sedan 2023 även i uppdrag att prioritera återkallelseärenden så att uppehålls- och arbetstillstånd samt statusförklaringar återkallas när det finns grund för det. Det är viktigt att myndigheten fortsätter sitt arbete med att prioritera återkallelseärenden. Regeringen bedömer att ytterligare steg bör tas för att förstärka det arbetet och avser tillföra Migrationsverket medel för detta fr.o.m. 2025. Medlen kan även till en del användas för anpassningar av it-stöd med fokus på att motverka fusk och missbruk t.ex. i syfte att öka möjligheterna att utbyta information med andra myndigheter.

Migrationsverket har funnit starka indikationer på att det förekommer ett omfattande missbruk av uppehållstillstånd för studier bland vissa grupper. Myndigheten har nyligen redovisat ett uppdrag att gemensamt med universitet och högskolor genomföra åtgärder för att stävja detta missbruk. Det är angeläget att uppehållstillstånd för studier endast beviljas personer som har för avsikt att studera i Sverige och inte personer som avser utnyttja systemet i andra syften t.ex. för att arbeta. En utredare har därför fått i uppdrag att bl.a. se över regelverket för uppehållstillstånd för studier. Uppdraget ska redovisas senast den 9 december 2024.

Migrationsverket behöver utöka sin kapacitet att hantera biometriska uppgifter

Svensk identitetsförvaltning ska vara tillförlitlig och solid, och inte kunna utnyttjas för olika former av missbruk och brottslighet. Migrationsverket är en central aktör i arbetet med att säkerställa detta (skr. 2023/24:67). Biometriska uppgifter som fingeravtryck och fotografier kan bidra till att Migrationsverket får ett mer tillförlitligt underlag för beslut bl.a. genom att det möjliggör en bättre och mer effektiv kontroll av den sökandes identitet. Utöver Migrationsverkets pågående åtgärder för att stärka ID-arbetet bedömer regeringen att myndigheten behöver utöka sin kapacitet att hantera biometriska uppgifter bl.a. som ett led i sitt arbete med att förhindra och upptäcka missbruk. Vidare innehåller regeringens lagrådsremiss om biometri i brottsbekämpningen förslag om att Polismyndigheten under vissa förutsättningar ska få göra biometriska jämförelser med uppgifter i Migrationsverkets register över fingeravtryck och fotografier i syfte att bekämpa allvarlig brottslighet. Det ingår också i uppdraget till Utredningen om stärkt återvändandeverksamhet (dir. 2022:91, dir. 2023:126) att ta ställning till hur biometriska uppgifter ska kunna användas i större utsträckning i utlänningsärenden. Om identitet och vistelserätt kan kontrolleras bättre och mer effektivt, t.ex. vid inre utlänningskontroll, ökar också förmågan att upptäcka potentiella säkerhetshot. Uppdraget ska redovisas senast den 29 november 2024.

Utbyggnaden av Migrationsverkets kapacitet att hantera biometriska data är ett omfattande arbete som behöver påbörjas omgående, både för att myndigheten ska få bättre förutsättningar att genomföra sitt nuvarande uppdrag och för att myndigheten ska hinna förbereda anpassningen till kommande lagstiftning. Regeringen avser därför att tillföra Migrationsverket medel fr.o.m. 2025 för att bl.a. utveckla it-system för att kunna lagra och söka biometriska uppgifter som fingeravtryck och fotografier.

Systemet för arbetskraftsinvandring förbättras

En ändamålsenlig arbetskraftsinvandring är viktigt för att Sverige ska kunna fortsätta hävda sig i den internationella konkurrensen som kunskaps- och innovationsnation. Invandring av högkvalificerad arbetskraft och annan utländsk arbetskraft som är viktig för Sverige ska fortsätta att främjas. Möjligheterna att attrahera och behålla utländska forskare och doktorander ska förbättras. Snabba och smidiga processer för arbetstillstånd och uppehållstillstånd för forskning bidrar till Sveriges möjligheter att attrahera högkvalificerad arbetskraft.

Betänkandet Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. (SOU 2024:15) överlämnades till regeringen i februari 2024 och innehåller såväl förslag på skärpta villkor för arbetskraftsinvandring som förslag på åtgärder för att främja högkvalificerad arbetskraftsinvandring. Utredningens betänkande har remissbehandlats och förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen avser också att återkomma till riksdagen med en proposition som bl.a. innehåller förslag om att Migrationsverket ska få utökade möjligheter till kontroller av arbetsgivare i samband med ansökningar om arbetstillstånd och om nya straffbestämmelser kopplade till utnyttjande av utländsk arbetskraft. Förslagen har sin

grund i betänkandet Ett förbättrat system mot arbetskraftsexploatering (SOU 2021:88). Regeringen avser tillföra Migrationsverket medel för kostnader för utökade kontroller 2025–2027.

Arbetslivskriminaliteten ökar, leder till allvarliga samhällsproblem och är en inkomstkälla för den organiserade brottsligheten. Det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet där Migrationsverket ingår, behöver fortsatt utvecklas. Medel förs därför över från Arbetsmiljöverket till Migrationsverkets förvaltningsanslag och utökas.

Asylsökande ska som utgångspunkt bo på Migrationsverkets boenden

Regeringen reformerar systemet för mottagandet för att uppnå ett mer ordnat och effektivt mottagande av asylsökande. Regeringens avsikt är att asylsökande som utgångspunkt ska bo på mottagningscenter under tiden deras ansökan prövas och att de som har fått ett verkställbart utvisningsbeslut ska bo på återvändandecenter tills de lämnar landet. Regeringen planerar att under hösten överlämna en proposition till riksdagen om en ny ordning för asylsökandes boende med förslag på bl.a. åtgärder för att fler asylsökande ska bo på Migrationsverkets boenden och en lagreglerad skyldighet att delta i samhällsintroduktion. I budgetpropositionen för 2024 tillförde regeringen medel till Migrationsverket för de kostnader som uppstår med anledning av förslagen. För 2025 uppgår tillskottet till 215 miljoner kronor och från och med 2026 till 275 miljoner kronor per år.

Regeringen gav i juni 2023 Utredningen om ett ordnat initialt mottagande av asylsökande ett utvidgat uppdrag (dir. 2023:93) som bl.a. syftar till att ge myndigheterna de verktyg som behövs för att se till att asylsökande som huvudregel bor på asylboenden och för att veta var asylsökande befinner sig. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag den 15 oktober 2024. Att Migrationsverket enklare kan nå de asylsökande förväntas leda till en effektivare asylprocess med snabbare beslut och ett effektivare återvändandearbete. Att asylsökande bor på mottagandecenter i stället för i eget boende under asylprocessen bedöms också förbättra förutsättningarna att erbjuda stöd till de sökande som har behov av det samt kan leda till bättre integration för de personer som får bifall på sin ansökan. Det ska också bli obligatoriskt för asylsökande att delta i samhällsintroduktion, där information ges för att de ska kunna anpassa sig till varon i Sverige samt om rättigheter och skyldigheter under vistelsen i Sverige. De ges också information om bl.a. våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Ett viktigt syfte med reformeringen av mottagningssystemet är att det ska bidra till att motverka en utbredning av ett skuggsamhälle. Migrationsverket fick under 2024 i uppdrag av regeringen att vidta åtgärder för att förbereda för det reformerade mottagningssystemet bl.a. genom att genomföra anpassningar av sitt boendebestand, se avsnitt 2.5.1. I redovisningen av uppdraget ska det ingå en analys av trygghet och säkerhet i det reformerade mottagningssystemet, vilket ska inkludera ett jämställdhetsperspektiv.

Staten ansvarar för mottagande av asylsökande och ersätter kommuner och regioner för kostnader som uppstår inom bl.a. utbildning och hälso- och sjukvård. Kommuner med mottagnings- eller återvändandecenter kan påverkas särskilt av kostnader för förskole- och skolverksamhet bl.a. genom att det kan ske oförutsedda förändringar i elevunderlaget under pågående termin och att de med kort varsel kan behöva ta emot nya elever. Kommunerna behöver ges bättre ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla utbildning för asylsökande och skyddsbehövande elever när Migrationsverkets boendebestand anpassas och centreras. Regeringen avser därför att höja schablonersättningarna till kommunerna för skolväsendet inklusive förskolan

fr.o.m. januari 2025. En väl fungerande samverkan med kommuner är central för inrättandet av mottagnings- och återvändandecenter.

De särskilda satsningarna för att öka återvändandet intensifieras

Ett väl fungerande återvändande är en viktig del i genomförandet av paradigmskiftet inom migrationspolitiken. Det är ett arbete som kräver långsiktighet. Regeringen fortsätter att vidta breda åtgärder på området för att ansvariga myndigheter ska samverka och sträva mot samma mål. Exempelvis har regeringen gett Migrationsverket i uppdrag att i samarbete med Polismyndigheten och Kriminalvården ta fram nya arbetssätt som inkluderar återvändandecentren. Syftet är bl.a. att minska antalet som avviker och att effektivisera användningen av Migrationsverkets förvar.

Målsättningen är att den som inte har rätt att stanna kvar i landet ska återvända självmant men för dem som inte respekterar och följer ett avlägsnandebeslut måste också beslutet kunna verkställas med tvång. Som nämns ovan är det regeringens avsikt att alla asylsökande som har meddelats ett verkställbart avlägsnandebeslut som utgångspunkt ska bo på återvändandecenter tills de lämnar landet. Det ger en tydlig signal till såväl den enskilda individen som till övriga asylsökande att personer som inte beviljas uppehållstillstånd måste lämna landet. Att personer som ska lämna landet bor på återvändandecenter underlättar också för Migrationsverket att förbereda de boende för ett återvändande och ökar möjligheterna att aktivt arbeta med att motivera till ett frivilligt återvändande.

Förvarstagande behöver användas mer strategiskt och antalet förvarsplatser utökas skyndsamt och kostnadseffektivt

För att förbättra förutsättningarna att verkställa avlägsnandebeslut behöver Migrationsverket och Polismyndigheten i större utsträckning kunna ta personer i förvar. Det kan även bidra till att motverka en utbredning av ett skuggsamhälle. Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av reglerna om förvar i utlänningslagen i syfte att skapa ett modernt och ändamålsenligt regelverk. I uppdraget ingår bl.a. att se över hur grunderna för förvar bör ändras och att se över tidsfrister och komplement till förvar (dir. 2023:119).

Regeringen angav redan i budgetpropositionen för 2024 målsättningen att så snart som möjligt utöka förvarskapaciteten till 1 000 platser, vilket baseras på Migrationsverkets och Polismyndighetens gemensamma bedömning av behovet. Regeringen avser genom denna proposition att tillföra ytterligare medel fr.o.m. 2025 i syfte att utöka kapaciteten. Regeringen förväntar sig därmed att Migrationsverket omgående ökar takten i utökningen av antalet förvarsplatser för att nå 1000 platser under 2029 och kommer noga att följa upp detta arbete.

Samarbetet med tredjeländer intensifieras ytterligare

Ett väl fungerande samarbete med tredjeländer, dvs. länder utanför EU, är en annan viktig förutsättning för att öka återvändandet. Regeringen fortsätter att intensifiera den politiska dialogen med tredjeländer som inte uppfyller sin folkrättsliga förpliktelse att ta tillbaka sina medborgare eller inte heller i övrigt samarbetar tillräckligt kring återvändandet. I dialogen används även verktyg inom andra relevanta politikområden såsom viserings-, handels-, bistånds- och utrikespolitiken. Regeringen har t.ex. påbörjat ett arbete för att i ökad utsträckning använda utvecklingssamarbetet som en hävstång för att förbättra samarbeten om migration med partnerländer, inklusive när det gäller återvändande (se utgiftsområde 7 Internationellt bistånd avsnitt 2.7).

Regeringens ansträngningar inom ramen för den politiska dialogen har redan resulterat i en större samsyn med flera länder i frågan om återvändande. Parallellt sker det ett

intensivt arbete inom EU med att förstärka samarbetet med tredjeländer, där regeringen fortsätter att vara pådrivande t.ex. när det gäller att använda gemensamma viseringspolitiska åtgärder.

Incitamenten för frivillig återvandring förstärks

Den frivilliga återvandringen bör kraftigt stimuleras och öka. Frivillig återvandring kan bidra till att minska antalet människor som lever i utanförskap och de följer sådant utanförskap får för det svenska samhället och individen. Återvandring skapar möjligheter för individen till en nystart i livet och kan innebära att ekonomin och arbetskraften växer i ett annat land.

Regeringen har mottagit ett betänkande av Utredningen om översyn av incitamentsstrukturerna för frivillig återvandring (SOU 2024:53). Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Under tiden vidtar regeringen vissa åtgärder för att nå målsättningen om att öka den frivilliga återvandringen. Regeringen avser att kraftigt höja bidraget för återvandring under 2026. Bidraget ska kunna uppgå till 350 000 kronor. Samtidigt ses regelverket över, bl.a. för att minimera risken för fusk och missbruk. För 2025 avser regeringen bl.a. att tillföra Migrationsverket medel för informationsinsatser och administrativa kostnader i syfte att öka kunskapen om återvandring och om det stöd som finns att tillgå. Det krävs en bred samverkan mellan Migrationsverket, kommuner och andra samhällsaktörer för att nå målet om ökad frivillig återvandring. En nationell samordnare ska därför inrättas, i vars uppdrag det ska ingå att sprida information, ta fram kunskapsunderlag och att samverka med kommunerna i återvandringsarbetet. Relevanta myndigheter ska också få i uppdrag att informera om möjligheten till frivillig återvandring.

Med rätt insatser i form av stöd och information i kombination med kraftigt höjda bidrag är regeringens bedömning att antalet personer som frivilligt återvänder kan komma att öka kraftigt. Det bedöms främst handla om individer som av olika skäl upplever att de inte integrerats i det svenska samhället, exempelvis i form av bristande egenförsörjning eller språk.

EU:s migrations- och asylpakt genomförs

Under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd togs viktiga steg för att reformera det gemensamma europeiska asylsystemet. Genom antagandet av tio rättsakter, den s.k. migrations- och asylpakten, är nu grunden för ett reformerat europeiskt asylsystem på plats. Migrations- och asylpakten utgör ett viktigt verktyg för att åstadkomma ett minskat asylrelaterat migrationstryck på Sverige. Regelverket kommer att innebära stärkt kontroll av EU:s yttre gräns, snabbare asylprocesser och ett effektivare återvändande. Genomförandetiden är två år och ett omfattande arbete pågår. Det är avgörande att pakten genomförs på ett korrekt sätt så att den får avsedd effekt. För att minska den irreguljära migrationen till EU anser regeringen att det också krävs fördjupade samarbeten med prioriterade partnerländer längs med de främsta migrationsrutterna och diskussioner om nya och innovativa verktyg. Regeringen avser att fortsatt vara en aktiv part i diskussioner på EU-nivå.

2.8 Budgetförslag

2.8.1 1:1 Migrationsverket

Tabell 2.5 Anslagsutveckling 1:1 Migrationsverket

Tusental kronor

2023	Utfall	4 707 448	Anslagssparande	23 615
2024	Anslag	4 734 916 ¹	Utgiftsprognos	4 726 716
2025	Förslag	5 298 736		
2026	Beräknat	5 298 703 ²		
2027	Beräknat	4 889 902 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 5 185 473 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 696 401 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Migrationsverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för förvarslokaler.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.6 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:1 Migrationsverket

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	4 734 916	4 734 916	4 734 916
Pris- och löneomräkning ²	140 194	246 647	341 059
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	423 626	317 140	-186 073
varav BP25 ³	204 620	869 620	372 620
– Omfördelning av medel för arbetet mot arbetslivskriminalitet	3 000	3 000	3 000
– Revision av EU-medel	-380	-380	-380
– Effektivare mottagande och återvändandearbete		645 000	
– Utökad kapacitet att hantera biometriska uppgifter	46 000	12 000	12 000
– Fler förvarspplatser	40 000	100 000	250 000
– Utökade kontroller mot arbetskraftsexploatering	5 000	2 000	2 000
– Stärkt arbete med återkallelse av uppehållstillstånd	100 000	100 000	100 000
– Förstudie införande av kunskapskrav för medborgarskap	3 000		
– Förstärkt myndighetsgemensam samverkan mot arbetslivskriminalitet	8 000	8 000	6 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	5 298 736	5 298 703	4 889 902

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Omläggningen av migrationspolitiken ställer stora krav på Migrationsverket. Myndigheten behöver ha förutsättningar både att genomföra regeringens omfattande reformagenda och att hantera den löpande verksamheten, bl.a. mottagandet av personer med tillfälligt skydd från Ukraina. Anslaget bör därför ökas med 645 miljoner

kronor 2026. Med tillskottet förväntas bl.a. vistelsetiderna i mottagningssystemet kunna kortas.

Migrationsverket har en nyckelroll i arbetet med att förhindra, upptäcka och åtgärda missbruk av systemet med den reglerade invandringen. Regeringen bedömer att ytterligare steg bör tas för att förstärka Migrationsverkets arbete med att återkalla uppehålls- och arbetstillstånd samt statusförklaringar när det finns grund för det. Anslaget bör därför ökas med 100 miljoner kronor per år från och med 2025. Vidare behöver Migrationsverket omgående påbörja arbetet med att bygga ut sin kapacitet att hantera biometrisk uppgifter i syfte att förbättra kontrollen av de sökandes identitet. För detta ändamål bör anslaget ökas med 46 miljoner kronor 2025 och 12 miljoner kronor per år fr.o.m. 2026.

För att förbättra förutsättningarna att verkställa avlägsnandebeslut behöver Migrationsverket och Polismyndigheten i större utsträckning kunna ta personer i förvar. Regeringen avser genom denna proposition att tillföra ytterligare medel fr.o.m. 2025 i syfte att utöka kapaciteten med ambitionen att nå 1 000 platser under 2029. För att uppnå målsättningen bör anslaget höjas med 40 miljoner kronor 2025, 100 miljoner kronor 2026 och 250 miljoner kronor 2027. Därefter avses anslaget att höjas med 280 miljoner kronor 2028 och 530 miljoner kronor fr.o.m. 2029. Det är angeläget att Migrationsverket omgående ökar utbyggnadstakten för att nå 1 000 platser.

Migrationsverket bör få utökade möjligheter att kontrollera arbetsgivare i samband med ansökningar om arbetstillstånd. Regeringen avser därför återkomma till riksdagen med en proposition som bl.a. innehåller sådana förslag. Anslaget bör ökas med 5 miljoner kronor 2025 och med 2 miljoner kronor för 2026 respektive 2027 för kostnader för utökade kontroller och initiala anpassningar av systemstöd.

För att förstärka arbetet i myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet bör anslaget till Migrationsverket ökas med 8 miljoner kronor per år 2025 och 2026 och med 6 miljoner kronor 2027 (se även utg.omr. 14 avsnitt 4.5). Därtill föreslår regeringen att medel för arbetet mot arbetslivskriminalitet omfördelas från Arbetsmiljöverket till Migrationsverket. Anslaget bör därmed ökas med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2025. Anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv minskas med motsvarande belopp.

Anslaget bör minskas med 0,38 miljoner kronor per år 2025–2027 för att finansiera ökade kostnader för Ekonomistyrningsverket för revision av Asyl-, migrations- och integrationsfonden.

Anslaget bör ökas med 3 miljoner kronor 2025 för medel till Statens skolverk och Universitets- och högskolerådet i syfte att genomföra en förstudie av ett medborgarskapsprov. Regeringen återkommer med ett uppdrag till berörda myndigheter.

Regeringen föreslår att 5 298 736 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Migrationsverket* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 5 298 703 000 kronor respektive 4 889 902 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten består av ansökningsavgifter som betalas av sökande för handläggning av ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd, pass och medborgarskap. De offentligrättsliga avgiftsintäkterna får inte disponeras av myndigheten.

Tabell 2.7 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Migrationsverket

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksamhete ns intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025 ¹	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet						
<i>varav arbets- och uppehållstillstånd</i>	-5 869 366	-1 180 000	330 000	1 049 000	-719 000	-7 768 366
<i>varav pass</i>	-149 647	-40 000	14 000	46 000	-32 000	-221 647
<i>varav svenskt medborgarskap</i>	-385 867	-130 000	71 000	157 000	-86 000	-601 867
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet	0	0	4 000	4 000	0	0

Uppgifterna avser de totala kostnaderna för de aktuella verksamheterna. Andelen av kostnaderna som ska täckas av intäkterna anges i Migrationsverkets regleringsbrev.

Källa: Ekonomistyrningsverket och Migrationsverket.

2.8.2 1:2 Ersättningar och bostadskostnader

Tabell 2.8 Anslagsutveckling 1:2 Ersättningar och bostadskostnader

Tusental kronor

2023	Utfall	5 293 606	Anslagssparande	3 766 394
2024	Anslag	6 836 500 ¹	Utgiftsprognos	5 590 000
2025	Förslag	4 133 000		
2026	Beräknat	4 204 000		
2027	Beräknat	4 244 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till utgifter för boende och stöd till asylsökande och övriga kategorier som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och för statsbidrag till kommuner och regioner.

Anslaget får även användas för resor som möjliggör för asylsökande och övriga kategorier som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. att delta i tidiga insatser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.9 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:2 Ersättningar och bostadskostnader

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	6 892 000	6 892 000	6 892 000
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-354 000	459 000	379 000
varav BP25	103 000	244 000	164 000
– Höjd schablonersättning för skolväsendet inkl. förskolan	103 000	244 000	164 000
Makroekonomisk utveckling			
Volym	-2 405 000	-3 147 000	-3 027 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 133 000	4 204 000	4 244 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Kommunerna behöver ges bättre ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla utbildning för asylsökande och skyddsbehövande barn och elever när Migrationsverkets boendebestand anpassas och centreras. Regeringen avser därför att höja schablonersättningen till kommunerna för skolväsendet inklusive förskolan. För detta ändamål bör anslaget ökas med 103 miljoner kronor 2025, 244 miljoner kronor 2026 och 164 miljoner kronor fr.o.m. 2027.

Regeringen föreslår att 4 133 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Ersättningar och bostadskostnader* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 4 204 000 000 kronor respektive 4 244 000 000 kronor.

2.8.3 1:3 Migrationspolitiska åtgärder

Tabell 2.10 Anslagsutveckling 1:3 Migrationspolitiska åtgärder

Tusental kronor

2023	Utfall	136 070	Anslagssparande	6 943
2024	Anslag	151 013 ¹	Utgiftsprognos	150 003
2025	Förslag	280 013		
2026	Beräknat	1 600 013		
2027	Beräknat	1 045 013		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för:

- migrationspolitiska projekt och analyser,
- statsbidrag till internationella organisationer inom migrationsområdet, bland annat för kapacitetshöjande åtgärder i ursprungs- och transitländer,
- statsbidrag till Svenska Röda Korset för efterforskning av familjemedlemmar och släktingar under fredstid,
- förberedelser för återvandring eller tillfälligt återvändande för deltagande i återuppbyggnad och utveckling av ursprungslandet,
- återvandringsprojekt och bidrag i samband återvandring inklusive administration,
- informationsinsatser för ökad frivillig återvandring,

- anhörigresor.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.11 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:3 Migrationspolitiska åtgärder

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	151 013	151 013	151 013
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	129 000	1 449 000	894 000
<i>varav BP25</i>	<i>105 000</i>	<i>1 425 000</i>	<i>920 000</i>
– <i>Ökad frivillig återvandring</i>	<i>105 000</i>	<i>1 425 000</i>	<i>920 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	280 013	1 600 013	1 045 013

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen avser bl.a. att tillföra Migrationsverket medel för informationsinsatser och administrativa kostnader i syfte att öka kunskapen om återvandring och om det stöd som finns att tillgå. Regeringen avser också att kraftigt höja bidraget för återvandring under 2026. Anslaget bör därför ökas med 105 miljoner kronor 2025, 1 425 miljoner kronor 2026 och med 920 miljoner kronor fr.o.m. 2027.

Regeringen föreslår att 280 013 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Migrationspolitiska åtgärder* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 1 600 013 000 kronor respektive 1 045 013 000 kronor.

2.8.4 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål

Tabell 2.12 Anslagsutveckling 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål

Tusental kronor

2023	Utfall	816 135	Anslagssparande	-14 959
2024	Anslag	839 291 ¹	Utgiftsprognos	843 324
2025	Förslag	915 179		
2026	Beräknat	917 925 ²		
2027	Beräknat	876 212 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 898 298 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 841 539 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för:

- migrationsdomstolarnas och Migrationsöverdomstolens förvaltningsutgifter för prövning av utlännings- och medborgarskapsmål,
- utgifter för Högsta förvaltningsdomstolens handläggning av resningsansökningar av utlännings- och medborgarskapsmål samt
- Domstolsverkets förvaltningsutgifter för de aktuella domstolarnas verksamhet med utlännings- och medborgarskapsmål.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.13 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	839 291	839 291	839 291
Pris- och löneomräkning ²	21 897	40 713	57 380
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	53 991	37 921	-20 459
<i>varav BP25³</i>	<i>30 000</i>	<i>60 000</i>	<i>60 000</i>
<i>– Förstärkning av migrationsdomstolarna</i>	<i>30 000</i>	<i>60 000</i>	<i>60 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	915 179	917 925	876 212

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

Omläggningen av migrationspolitiken påverkar i hög utsträckning också migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. Det är viktigt att de ges stabila ekonomiska förutsättningar att utföra sitt uppdrag och att bidra till en effektivare asylprocess så att vistelsen i mottagningssystemet blir så kort som möjligt. Anslaget bör därför ökas med 30 miljoner kronor 2025 och med 60 miljoner kronor per år 2026 och 2027.

Regeringen föreslår att 915 179 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Domstolsprövning i utlänningsmål* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 917 925 000 kronor respektive 876 212 000 kronor.

2.8.5 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål

Tabell 2.14 Anslagsutveckling 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål

Tusental kronor

2023	Utfall	118 483	Anslagssparande	82 317
2024	Anslag	200 800 ¹	Utgiftsprognos	129 131
2025	Förslag	170 800		
2026	Beräknat	160 800		
2027	Beräknat	140 800		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för:

- migrationsdomstolarnas och Migrationsöverdomstolens direkta utgifter för nämndemän, sakkunniga och vittnen i utlännings- och medborgarskapsmål,
- utgifter för ersättning till offentligt biträde och tredje man enligt 4 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde i mål enligt utlänningslagen (2005:716),
- utgifter för ersättning till tolkar enligt 52 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) och ersättning till part och parts ställföreträdare enligt 15 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) i mål enligt utlänningslagen (2005:716) och lagen

(2001:82) om svenskt medborgarskap. I kostnaderna för tolkar får även kostnader för tolkförmedlings administrativa avgifter ingå.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.15 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	200 800	200 800	200 800
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-30 000	-40 000	-60 000
<i>varav BP25</i>	<i>-30 000</i>	<i>-40 000</i>	<i>-60 000</i>
– Justering av anslagsnivån	-30 000	-40 000	-60 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	170 800	160 800	140 800

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Kostnaderna för rättsliga biträden vid domstolsprövning i utlänningsmål bedöms under kommande år bli lägre än vad som tidigare har prognostiserats. Anslaget bör därför minskas med 30 miljoner kronor 2025, 40 miljoner kronor 2026 och 60 miljoner kronor 2027.

Regeringen föreslår att 170 800 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 160 800 000 kronor respektive 140 800 000 kronor.

2.8.6 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Tabell 2.16 Anslagsutveckling 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Tusental kronor

2023	Utfall	259 545	Anslagssparande	31 613
2024	Anslag	264 602 ¹	Utgiftsprognos	208 596
2025	Förslag	264 602		
2026	Beräknat	264 602		
2027	Beräknat	264 602		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för offentligt biträde och tolk i ärenden enligt utlänningslagen (2005:716) eller enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.17 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	264 602	264 602	264 602
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	264 602	264 602	264 602

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 264 602 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 264 602 000 kronor respektive 264 602 000 kronor.

2.8.7 1:7 Utresor för avvisade och utvisade

Tabell 2.18 Anslagsutveckling 1:7 Utresor för avvisade och utvisade

Tusental kronor

2023	Utfall	236 917	Anslagssparande	89 285
2024	Anslag	325 202 ¹	Utgiftsprognos	301 967
2025	Förslag	325 202		
2026	Beräknat	325 202		
2027	Beräknat	325 202		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för resor ut ur landet och andra åtgärder för utlämningar som avvisats eller utvisats med stöd av utlänningslagen (2005:716) eller lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Anslaget får vidare användas för kostnader för resor ut ur Sverige för de asylsökande som återkallat sin ansökan, samt för kostnader för Migrationsverkets personal vid övervakning av tvångsvisa resor.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.19 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:7 Utresor för avvisade och utvisade

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	325 202	325 202	325 202
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	325 202	325 202	325 202

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 325 202 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Utresor för avvisade och utvisade* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 325 202 000 kronor respektive 325 202 000 kronor.

2.8.8 1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar

Tabell 2.20 Anslagsutveckling 1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar

Tusental kronor

År	Utfall	Anslagssparande	Utgiftsprognos
2023	430 325	70 125	
2024	Anslag	400 450 ¹	397 773
2025	Förslag	550 000	
2026	Beräknat	445 000	
2027	Beräknat	590 450	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för projekt som beviljas medel inom ramen för den Europeiska flyktingfonden III, Europeiska återvändandefonden och Asyl-, migrations- och integrationsfonden, motsvarande EU:s finansiering av dessa program. Vidare får anslaget användas för statlig medfinansiering för projekt inom dessa fonders områden och administration av fonderna.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.21 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	400 450	400 450	400 450
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	149 550	44 550	190 000
<i>varav BP25</i>	<i>100 000</i>		<i>-100 000</i>
– <i>Justering till följd av valutakurs</i>	<i>100 000</i>		<i>-100 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	550 000	445 000	590 450

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget bör ökas med 100 miljoner kronor 2025 för att beakta valutakursförändringar som innebär att tilldelningen av EU-medel är större än vad som tidigare har beräknats. Anslaget minskas med motsvarande belopp för 2027.

Regeringen föreslår att 550 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 445 000 000 kronor respektive 590 450 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:8 *Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 650 000 000 kronor 2026–2028.

Skälen för regeringens förslag: Migrationsverket är ansvarig myndighet i Sverige för Asyl-, migrations- och integrationsfonden. För att kunna använda fondmedlen på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt behöver medel kunna beviljas till fleråriga projekt som sträcker sig över budgetåret. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:8 *Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 650 000 000 kronor 2026–2028.

Tabell 2.22 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar

Tusental kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028
Ekonomiska åtaganden vid årets början	540 360	813 080	650 000			
Nya ekonomiska åtaganden	567 130	216 960	391 314			
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-268 694	-331 755	-391 314	-358 369	-252 748	-38 883
Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden	-25 716	-48 285				
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	813 080	650 000	650 000			
Beslutat/förslaget bemyndigande	840 000	650 000	650 000			